

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PLOČENSKA ULICA 8. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Redna vsak dan opomba. Mesečna naročnina 6.— L., za tiskarstvo 20 L.

IZJEDNO ZASTOPSTVO na ogledu in izdajanje v knjigo in izdajanje za
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Bombe na Marsa Matruh

Sovražni napadi pri Tobruku odbiti — Zavrnenje angleški
napad pri Gondarju — Bombe na stanovanijske predel

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 13. oktobra naslednje vojno poročilo št. 498:

Na bojišču pri Tobruku je sovražnik ponovil napadalne poskuse, ki pa so bili takoj strti po naglem ognju naših čet.

Nacionalna in nemška letala so ponovno s uspehom bombardirala objekte trdnjave ter železniške naprave in letališča pri Marsa Matruhu in so povzročila nova razdejavanja.

Sovražno letalstvo je izvršilo polete na Bengazi in Tripolisu. Vržene bombe so za-

dele nekatere stanovanijske hiše in ranile eno osebo.

Na odseku pri Gondarju so naši tavidniški oddelki napadili v beg sovražne prednje trupe.

Vera v zmago Italije

Rim, 14. okt. s. Po definitivnih podatkih so v Gondarju vpisali za 5.500.500 lir novih zakladnih bonov. To je na vsak način sijajen uspeh Italijanov v Amhary in hkratu pomembna manifestacija navdušenja in stranske vere v neizbežno zmago fašistične Italije.

Zavrnjene govornice o nemškem prizadevanju za mirovna pogajanja

Berlin, 14. okt. s. DNB je objavila naslednje ugotovitve:

V zadnjih dneh angleški listi spet razpravljajo o novem nemškem sondiranju za mirovna pogajanja. Med drugim bi moral tudi angleški zunanji minister Eden do te zadeve zavzeti svoje stališče, ko bo govoril zborovanju v Manchesteru, ki je napovedano za 25. oktober. Nameni teh neresničnih in nesmiselnih govorov so jasni. Kakor sodijo berlinski politični krogi, so razlogi te kampanje naslednji:

Angleška vlada je že popolnoma spoznala pomen strasnega poraza, ki ga nemci prizadejajo Rusom in ve, kakšne posledice bi imela eliminacija poslednjega angleškega zaveznika na evropskem kontinentu za samo stvar Velike Britanije. Angleška vlada se upravičeno boji resne reakcije s strani angleškega naroda, ki mu je dolgo časa pripovedovala o ruski nadmoči nad Nemčijo. Zato se angleška vlada skuša poslužiti kakršnega koli izgovora, da bi čimprej zmanjšala stvarne nemške uspehe in tako maskirala svoj lastni poraz, ki ima odločilno pomen za nadaljnji potek vojne. Tako so prišli na misel o nemškem sondiranju za mir. Pri tem se

nadejajo, da bo angleški narod verjel, da bi bile take mirovne ponudbe z nemške strani znamenje nemške slabosti.

Toda takšnih metod so se že večkrat poslužili, tako ob porazu Jugoslavije, Grčije in ob padcu Krete. Te govornice za angleški narod prav v sedanjem ruskem primeru dejansko ne dokazujejo, da bo ruski poraz imel v resnici hude posledice za Anglijo samo. Vprašati bi se bilo treba, ali je sedaj še kdo med angleškimi državljani, ki verjame takemu potvarjanju resnične stanja. Tudi še ni znano, kako bo minister Eden sprejel v Manchesteru in kaj bodo zborovalci dejali, če bo skušal pred njimi prikriti ruski poraz s tako igro židovskega sloga. V Nemčiji ljudje kaj takega v nobenem primeru ne bi dopustili. Državni poglavar je v svojem zadnjem govoru dokončno ugotovil, da bo dosežena jasna vojaška odločitev med Nemčijo in Anglijo. Šele, ko bo spregovorilo orožje, in bo uničena klica gospodov Churchilla, Edena in tovarišev, ki so poglajali angleški narod v tragedijo, šele tedaj bo nastopil čas, ko se bo lahko govorilo o miru. Toda tedaj ne bodo Nemci, marveč Angleži poskušali ponuditi mir.

Veliki uspehi italijanskega ekspedicijskega zbora

Z vzhodne fronte, 14. okt. s. Na področju, po katerem prodirajo oddelki italijanskega ekspedicijskega zbora, se je razvila v zadnjih dneh silna bitka, ki se je zaključila s popolnim italijanskim uspehom. Italijanski oddelki, ki so operirali ob boju nemških sil, so imeli nalogo, da napadejo sovražnika na postojankah pred nekimi mestom, da prebredojo nekaj rek in onemogočijo nasprotniku sleherni nadaljnji obrambo ter ga preženejo z nekega železniškega križišča, od koder so bile odprte prometne zveze v štirih smereh. Operacije so bile z lokalnega vidika velikega pomena, posebno pa še za razvoj širše akcije, ki je šla za tem, da se na tem predelu južnega odseka bojišča sovražnik popolnoma uniči. Italijanske sile so sovražnika napadle na obeh boki. Z prvega dne je vojakom in čimprej razširili, ki jih je italijansko topništvo, razvrščeno v prvi črti, močno podprlo, uspelo streti sovražni odpor in se polastiti nekaj krajev, ki so bili velikega taktičnega pomena. V zaletu so bile zavzete sovražne utrdbe. Vojaki, kakor tudi miličniki so se pri tem izkazali z velikimi junaštvom. Ponoči in naslednji dan so se napadi nadaljevali. Vsi poskusi sovražnika, da bi se spet polastil izgubljenih postojank, so se izjalovili.

Takoj nato se je pričela druga faza ofenzive. Italijanske čete so prodrele preko minskih polj in cele vrste protitankovskih jarkov skozi ogenj topništva in strojnice. Bo-

riti so se morale tudi proti nekemu sovjetskemu oklopnemu vlakom s topovi težkega in srednjega kalibra, toda z nekaj spretnimi taktičnimi potezi in trdnjo voljo so bile tudi te ovire premagane. Proti večeru je bilo železniško križišče že v italijanskih rokah. Na obzorju pa se je tedaj nebo rdeče razsvetlilo. Sovjeti so cele predele napadenega mesta zažgali. Na novih postojankah so se italijanske čete še v naslednji noči združile z nemškimi oddelki, ki so prav tako že poglajali v beg sovražnika na odseku, na katerem so dotlej operirali.

Ob zori so italijanske in nemške čete prodrele do prvih hiš mesta. Hkratu so prodreli do njega oddelki italijanskega ekspedicijskega zbora tudi z drugih strani. Oddelki so bili neprestano sovražniku za petami, tako da se ni mogel na novo urediti in pravilno umakniti.

Te uspešne operacije so v znatni meri olajšale delo nemškim oddelkom bolj proti jugu, kjer je bila v teh dneh dosežena sijajna zmaga. Italijanski ekspedicijski zbor pa je tako dovršil novo etapo v svojih junaških podvigih v borbah v Ukrajini. Kakor na Bugu in nato na Dnjepru, so se italijanski vojniki izkazali z velikimi junaštvom in vojaškimi sposobnostmi. Pri teh poslednjih operacijah je bilo ujetih mnogo ruskih vojakov in oficirjev, ki so pri zasliševanju vsi potrdili težavni položaj, v katerem je ruska oborožena sila.

Združitev francoskih političnih skupin

Pariz, 14. okt. d. Šefi raznih političnih skupin, katerih glavni cilj je zajamčiti obnovo Francije v okviru nove Evrope, so sklenili, da se v svrhu strnitve svojih namenov za dosego zastavljenih ciljev združijo v eno združbo. Objava o združitvi teh političnih skupin so podpisali Pierre Constantini, šef »Francoske lige«, Eugene Delocle, šef »Francoskega socialno-revolucionarnega pokreta«, Marcel Deat, vodja narodnega ljudskega združenja in Jacques Doriot, načelnik francoske ljudske stranke.

Eksplozija na Aljaski

Sitka, 14. okt. s. V skladiščih letalske in pomorske komande na otoku Barnow na Aljaski je nastala v nedeljo zvečer tajinska eksplozija. Pri tem je bilo ubitih 6 ljudi, mnogo drugih pa nevarno ranjenih. Detonacija so slišali na veliko daljavo in v bližnjih vaseh so popokala stekla na oknih. Drobci stekla so celo ranili nekaj ljudi, ki so bili v cerkvi v neki ribiški vasi.

Ženitev mikadovega brata

Tokio, 14. okt. d. V sredo je bila v Tokiju uradno objavljena ženitev mlajšega brata japonskega cesarja princa Takahito Mikasa z gđ. Yuriko Takagi. Svadba bo 22. oktobra v cesarski palači v Tokiju. Nevesta je hčerka grofa Masanare Takagija. Princ Takahito, tretji brat japonskega cesarja, je bil rojen 2. decembra 1915 v Tokiju in je starševski sin.

Vse gre zopet po načrtu

Zasledovanje in uničevanje preostalih sovjetskih oddelkov — Hrvatski polk je prejel svoj ognjeni krst — Zavrneni izpadi iz Petrograda

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. okt. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Operacije na vzhodni fronti potekajo po načrtu.

V zasledovanju nasprotnikov ostankov, ki so pobegnili v bitki ob Azovskem morju, so nemške čete dohitele neki sovjetski oddelki in ga uničile. Ujetih je bilo 1100 sovjetskih vojakov ter zaplenjeni 33 topov. Na bojišču vzhodno od Dnjepra je preostal neki hrvatski polk ognjen krst.

Uničevanje pri Vjazni obkoljenih sovjetskih sil je pred zaključitvijo.

Pred Petrogradom so bili ponovni poskusi izpadov zavrneni z najhujšimi izgubami nasprotnika.

Bojna letala so bombardirala v poslednji noči vojaškovalne naprave v Moskvi. V borbi proti Angliji so napadla bojna letala v noči na 13. oktober z dobrim učinkom industrijsko središče Manchester ter pristaniško mesto Hull. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni proti letališčem in pristaniškim napravam v vzhodni in južnovzhodni Angliji. Eno izmed bojnih letal je potopilo vzhodno od Great Yarmoutha trgovsko ladjo s 8000 hr. reg. tonami. Daljnostrelno topništvo vojske in vojne mornarice je obstreljevalo z opaženim učinkom brezčične naprave v Dovru.

Na področju Rokavskega preliva so večeraj sestrelili nemški lovci 6, stražni čolni pa 2 angleški letali.

V severni Afriki so izvršile nemško-italijanske čete v noči na 10. oktobra pred Tobrukom uspešen krajevni napad. Angleški protinapad, podpiran od oklopnih voz, je bil odbit. V noči na 12. oktobra sta bili bombardirani mesto in pristanišče Tobruka. V bojih v zraku je bilo sestreljenih 5 angleških lovskih letal.

V poslednji noči je priletelo večje število angleških bombnikov nad severozapadno, zapadno in južno Nemčijo ter je odvrlo na mnogih krajih rušilne in zažigalne bombe. Med civilnim prebivalstvom so bile izgube, mrtvi in ranjeni. Na mnogih krajih so bila porušena ali poškodovana poslopja. Nočni lovci so sestrelili 9 angleških bombnikov, protiletalsko topništvo pa 4.

350.000 ujetnikov

Berlin, 14. okt. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil, je objavilo naslednje vojno poročilo:

Število ujetnikov, ki so bili ujeti v obeh bitkah pri Brjanskju in Vjazni, se je povzpelo na 350.000 ljudi, pa še stalno narašča.

Borba na življenje in smrt

Rim, 13. okt. s. Lord Beaverbrook je imel v nedeljo zvečer po londonskem radiu govor o razgovorih, ki so jih imeli ameriški in angleški delegati z zastopniki sovjetske vlade v Moskvi. Dejal je, da so Stalinu objubil vse tanke in letala, kar jih je zahteval. V Rusijo bodo pošiljali tudi topove in večje množice surovin. Beaverbrook je priznal, da so se sovjetske vojske sedaj znašle v »največji nevarnosti« in je dodal, da je borba na življenje in smrt, ki jo vodi Sovjetska zveza, strasna. Objubil je še enkrat, da Velika Britanija svojega zaveznika ne bo pustila na cedilu. Opozoril je, da je vojna med nemškimi oklopnimi divizijami »veličastna«. Dogodki zadnjih dni so dokazali potrebo, da se stavi na razpolago Sovjetski zvezi še večja množica tankov in letal, kakor pa je bilo prvotno predvideno.

Potek fronte

Berlin, 14. okt. s. Listi so objavili večeraj zemljevide, v katerih je začetna sedanja vzhodna fronta. Fronta dosega na neki točki gornji tek Bojne, nato gre proti jugovzhodu zapadno mimo Moskve na črti Borodini-Kaluga, na jug proti Tuli, kjer zavije nekoliko proti jugozapadu, vzdolž višini vzhodno od Orela in Kurska. Od tod gre zopet proti jugovzhodu, zapadno mimo Harkova in Donečke kotline do Azovskega morja pri Taganrogu. Iz zemljevidov je jasno razbrati, kakor je bilo objavljeno v predvečeršnjem vojnem poročilu, da sta žepa pri Brjanskju in Vjazni že precej daleč za prvo črto.

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 14. okt. s. Sročni je bil objavljen naslednji komunikat:

Ko je bil blizu Borislava izsiljen prehod čez Dnjepr, so bile sovjetske sile ločene v tri dele. Prvi del je bil poginjal proti severozapadu in uničen. Drugi del se je umaknil na Krim, tretji in glavni del pa se je umaknil proti vzhodu v Nogajsko stepo. Nemške in rumunske sile so se poglajale za temi četami in prodrele do Baltija, na jugovzhodu pa do Melitopola, kjer so naletele na jak odpor. Na tej črti so si Sovjeti zgradili močne utrdbe že v času miru. Razen čet, ki so se tja umaknile z Dnjepra, so Sovjeti zbrali tam še druge oddelke, skupno 15 divizij. Vsi protinapadi sovražnika, ki jih je izvedel s svežimi četami, težkimi tanki, težkim topništvom, pa tudi z letalskimi silami, so se izjalovili ob trdnem rumunskem in nemškem odporu. Med tem pa je bilo 5. oktobra že opaziti uspehe, ki jih je dosegel nemški oklopni zbor, ki se je pomikal od Dnjepropeleškega jezika proti severu.

sil. Tega dne so nemške in rumunske čete spet prešle v napad in pod njihovim pritiskom, kakor tudi zaradi nevarnosti, da bodo z manevrom nemških oklopov obkoljene, so se sovjetske čete spet umaknile proti vzhodu. Dne 8. oktobra je bila fronta potisnjena do reke Karačerkak. V nadaljnjih dveh dneh se je pritisk na sovjetske čete od severozapada in od zapada še nadalje ojačil. 10. oktobra je nemškemu oklopnemu oddelku uspelo priti v stik z rumunskimi in nemškimi četami in obkoliti na ta način sovjetske sile, da niso imele več nobenega izhoda. 11. oktobra zvečer so bile sovjetske sile zajete v tri žepa in kmalu nato se je bitka na področju med Dnjepro in Azovskim morjem zmagovito zaključila.

Finski odsek

Helsinki, 14. okt. s. V skladu z operacijami na poknem, ki se razvijajo v smeri proti Karhumekiju, je finsko letalstvo v zadnjih petih dneh hudo napadalo vse sovjetske naprave, skladišča in prometne zveze v smeri proti Kontupohiju kakor tudi proti severu. V obeh smereh je bila na več krajih razdejana murmanska železniška proga. Dva vlaka v municijo sta bila vržena v zrak. Prav tako so finska letala hudo bombardirala železniško progo na južni strani Stalinovega kanala ter utrdbe ob njem. Ruske čete na severu od Petrozavodskaja si vse načine prizadevajo, da bi po področju med Ladokim in Oneskim jezerom prodre proti jugu, toda finske čete so jih odločno zadržale in jih potisnile nazaj proti severni obali Onega. Finsko protiletalsko topništvo je na Karelski ozini sestrelilo eno rusko letalo.

Topniško obstreljevanje sovjetskih luk

Berlin, 14. okt. s. Nemško težko topništvo, ki je razvrščeno ob južni obali švedskega zaliva, je večeraj hudo obstreljevalo sovjetske ladje v luki Oranienbaum. Topništvo je pri tem doseglo znatne uspehe.

Izmišljena vest

Berlin, 14. okt. s. Sovjetska propaganda je razširila vest, da je bilo na področju pri Vjazni obkoljenih in uničenih več večjih skupin nemških padalcev. V nemških službenih krogih zatrjujejo, da je ta vest popolnoma izmišljena. Nasprotno je res, da se zadnje sovjetske sile na tem odseku operacije zmerom bolj bližajo svojemu popolnemu uničenju.

Letalske akcije

Berlin, 14. okt. s. Nemške letalske sile so v nedeljo v noči na ponedeljek v letalskih spopadih na vzhodni fronti sestrelile 45 sovjetskih letal, protiletalsko topništvo pa 14. Poleg tega je bilo pri napadih na posamezna ruska letališča uničenih nadaljnjih 40 aparatov. Nemški letalski napadi so bili tudi v ponedeljek zelo intenzivni. Na osrednjem sektorju fronte so bile bombardirane prometne zveze v zaledju ruske vojske. Osem vlakom, med njimi neki vlak z municijo in dva s pogonskimi sredstvi, je bilo uničenih. Uničenih je bilo tudi 8 železniških strojev, 41 vlakom pa je bilo poškodovanih. Bombe so zalede tudi poslopja na 10 ruskih železniških postajah. Nadalje so bile uspešno napadene kolone sovjetskih avtomobilov in tankov.

Razdvojenost v Londonu

Rim, 14. okt. s. Kakor poroča angleška posluzbena agencija, je angleška komunistična stranka sprejela in objavila resolucijo, v kateri izjavlja, da gre sedaj za čast angleškega naroda. Če bo Anglija, pravi resolucija, pustila Sovjetsko zvezo na cedilu, bo v bodoči zgodovini strasno kaznovana. Prišel je čas, pravi resolucija, da se ustvari druga fronta na zapadu.

»Sanghai Express« ostro kritizira angleško vojno ministristvo, ker mu manjka sleherne iniciative. Gospodje v vojnem ministristvu, pravi list, ne bodo rešili britanskega imperija, če bodo gledali skozi okno, kako Hitler uničuje eno angleško zaveznico za drugo. Tega mnenja so tudi drugi angleški listi, ki odobravajo komunistično resolucijo in izražajo željo, da bi Anglija za vsako ceno prešla v ofenzivo.

Proti temu pa se je oglasil znani novinar Garvin, ki pravi v »Observerju«, da vzpodbujanje k napadu na Nemčijo nima pravega smisla, ker bi bila angleška vojaška ekspedicijska od vsega početka obsojena na neuspeh, ker Angliji primanjkuje zadostno število ladij, njene letalske sile pa niso popolnoma v premoči v zraku, kar je oboje za tako akcijo nujno potrebno.

Rim, 14. okt. s. Bivši poljski general Sikorski je v Londonu izjavil, da bodo morali Angleži na en ali drug način spomladu udariti na kontinent, da se vojna ne bi preveč zavlekla. Ne verjamem, je dejal, da bi bilo mogoče poslati kakšen ekspedicijski zbor, da bi izvojeval Francijo in Belgijo, ne da bi bil skrbno pripravljen.

Londonska strategija

Berlin, 14. okt. s. »12-Uhrblatt« ironično razpravlja o zadnjih pripombah vojaškega strokovnjaka londonskega radia glede vojne na vzhodu, ki je med drugim trdil, da se bo fronta, če bodo Nemci še nadalje prodirali, izoblikovala kakor lok, na katerega bodo od notranje strani pritiskale množice črn. Nemci, ki so vzhodno od

jal, niso premagani, marveč se enostavno umikajo na nove postojanke. Toda take ugotovitve, pravi list, so vse prepečeni, da bi jim bilo pripisovati kakšen pomen. Strateški pri londonskih mikah so enostavno smešni.

Lord Beaverbrook o moskovskih razgovorih

Rim, 14. okt. s. Govor, ki ga je imel v nedeljo zvečer lord Beaverbrook o konferenci v Moskvi, je bil takega značaja, da je vzbudil še posebno zanimanje, ker je lord Beaverbrook podal v njem tudi nekaj osebnih vtisov. Govorec o razgovorih s Stalinom, je dobesedno dejal, da je bil Stalin nastopil zelo prisrčno in da je bil lepo obložen. Kar se tiče moralnega in duševnega značaja boljševiškega vodje, je lord Beaverbrook dejal, da je dovtipen in da ima sposobnosti, ki jih je mogoče primerjati z onimi ministrskega predsednika Churchilla. Ko je napravil to primerjavo, je bil očitno mnenja, da se ne sme zameriti ne eni, ne drugi izmed obeh osebnosti. Kar se tiče dovtipov, ki se jih je morda Stalin poslužil pri razgovoru, je očitno, da so mu dale zadostno osnovo zanje ameriške in angleške obljube. Posebej pa je Beaverbrook dejal, da je sedanjih trenutke zelo temen. Ves svet je prisiljen braniti se pred malim številom barbarskih narodov, je lord Beaverbrook dejal, pred Nemčijo, Italijo in Rumunijo. To nastevanje »barbarskih narodov«, pa je na vsak način nov dokaz, kako sodijo anglosakski narodi o moralnih vrednotah, ki so osnova tisoletne evropske civilizacije in kateri se Angleži očitno same sebe ne štejejo.

Zapadna fronta

Berlin, 14. okt. s. Večera popoldne je več skupin angleških bombnikov, ki jih je spremljalo mnogo lovcev, preletelo preko Rokavskega preliva nad Callaix. Sovražnik pa ni mogel izvesti zasnovanega napada. Nemško protiletalsko topništvo mu je prizadejalo izredno hude izgube. Sestreljenih je bilo 18 lovcev tipa Ppittfire in en bombnik, tipa Blenheim.

Izgubljena pošta

Rim, 14. okt. s. Ravnateljstvo angleške pošte je objavilo, da so se poštne pošiljke, ki so bile pretekle tedne oddane v Ameriki in so bile namenjen v Anglijo, izgubile.

Filov obišče Budimpešto

Budimpešta, 14. okt. s. Sročni je bilo tu objavljeno, da prispe jutri v Budimpešto predsednik bolgarske vlade Filov v spremstvu višjih funkcionarjev bolgarskega ministrskega predsedstva in zunanega ministrstva. Ob priliki njegovega obiska bo podpisal poseben kulturni sporazum med Bolgarijo in Madžarsko.

Iz Sofije poročajo, da je bolgarski ministrski predsednik s svojim spremstvom sročni zapustil Sofijo in krenil na pot v Madžarsko. Filov bo ob tej priliki vrnil tudi obisk madžarskemu prosvetnemu ministru Homanu, ki je bil v preteklem februarju v Bolgariji.

Iz Hrvatske

Zagreb, 14. okt. s. Na predlog obrambnega ministristva je Poglavitnik Imenoval za načelnika glavnega štaba generala Vladimirja Laxo, ki je bil doslej vrhovni poveljnik hrvatske vojske.

Albert Donaudy †

Rim, 14. okt. s. Večera je umrl na svojem domu pisatelj Albert Donaudy. Rojen je bil leta 1880. v Palermu. Literaturi se je posvetil že kot gimnazijec. Njegovi komediji »Jok« je bila leta 1898. priznana prva nagrada pri natečaju, ki ga je razpisala florentinska akademija »La Stella d'Italia«. Spisal je še celo vrsto komedij, sodeloval pa je tudi pri italijanskem periodičnem tisku s celo vrsto novel. Spisal je tudi nekaj libretov za opere in operete.

Zasedanje švedskega parlamenta

Stockholm, 14. okt. s. Dnevni red za jesensko zasedanje švedskega parlamenta, ki se sestane prihodnji ponedeljek, še ni določen. Politični in parlamentarni krogi pa sodijo, da bo na eni izmed prvih sej zunanji minister podal ekspozice o švedski zunanji politiki. Razpravljali bodo tudi o komunistični propagandi in o sabotažnih dejanjih, ki so jih izvršili v zadnjem času domači kakor tudi tuji protidržavni elementi v posameznih švedskih krajih. Nadalje bodo razpravljali o vojnem proračunu. Ob tej priliki bo nedvomno govora o katastrofi treh rušilcev in njenih vzrokih, da je enkrat že zmerom niso dokončno dognani. Končno pričakujejo, da bo parlament zavzel svoje stališče tudi glede zahtevanega povišanja pokojnin in plač državnih namestnikov, ki je postalo skrajno potrebno zaradi naraščajoče dragine.

Obnovite naročnino!

Velesejem je bil včeraj končan

Lepi uspehi sedanje prireditve — Razstavljalci
so zadovoljni

Ljubljana, 14. oktobra. Včeraj je bil zadnji dan velesejma in na velesejmišču je bilo precej živahno, ker so prišli še številni obiskovalci, ki dotlej niso imeli prilike pomuditi se na razstavah. Kakor navadno ob delavnikih je tudi včeraj velesejem obiskoval precej šolarjev.

V splošnem so z obiskom bolj zadovoljni kakor so bili lani; izredno lep obisk je bil zlasti obe neležji, sicer je pa bil sorazmerno dober tudi ob delavnikih. Temu je nekoliko pripomoglo nedvomno lepo vreme, čeprav so na preurejenem velesejmišču obiskovalci skoraj povsem obvarovani pred dežjem. Deževalo je samo en dan med velesejemom, zadnjo soboto, in se tedaj le malo v presledkih.

Velesejem so obiskovali številni prebivalci iz pokrajine, mnogo obiskovalcev je pa bilo tudi iz drugih pokrajin. Nekateri so si ob tej priliki prvič ogledali Ljubljano in se pomudili več dni v naši pokrajini. Vreme je mnogo pripomoglo, da se jim je naše mesto zdelo še tem vabljivejše. Tuli velesejem je napravil na nje zelo dober vtis. Mnogi niso pričakovali, da je naše velesejmišče tako veliko in da bo tako okusno ter učinkovito urejeno.

Sicer je pa splošna sodbja, da so bile leto vse razstave urejene izbrano ter da so se posamezni obiskovalci kosali, kdo se bo lepše, vendar pa nekritično, brez vsiljive reklame predstavil občinstvu. Lepe so bile vse razstave, bodisi strogo poslovnih strok ali posameznih ustanov in društev. Nekateri so bile tako lepe, da bi jih prav za prav morali prištevati med umetnostne. Med te spada tudi razstava Narodnega zavarovalnega zavoda pod prirediteljsko paviljono C-D, kjer so se ljudje zbirali vse dni v trumah, kar so jim delili srečke za zbiranje lepih nagrad. Seveda niso mogli prezreti lepo urejenega oddelka, čeprav jih nismo posebej opozorili nanj. Urejevalec razstave je z malimi sredstvi dosegel popolno svoj namen. Stena je bila razdeljena simetrično v tri dele in v sredini jo je krasila ozna umetniška slika, slikana na zlatu ozadje; slika kaže mater z otrokoma in je simbol zavarovalnice, ki je kot dobra mati, a napis pod njo pravi, da je zavarovanje preskrba in odlika civiliziranega naroda. Lahko bi tudi rekli, da je še več:

zavarovanje je ena največjih civilizacijskih dobrin. Na levi in desni umetniške slike je bilo z nekaj številkami v učinkovitem slogu povedano, da je Narodni zavarovalni zavod najmočnejša zavarovalnica v Evropi s svojimi 22 milijardami portfelja (l. 1940.) in z 200 krasnimi poslojji (ki jih je bilo nekaj prikazanih z lepimi fotografijami), v vrednosti 850 milijonov lir. Zvemo še, da se je ljudsko zavarovanje v Italiji silno hitro razvijalo: l. 1931. je znašalo število zavarovalnih pogodb 171.539, lani pa že 1.901.071 ali približno dvanaestkrat več! Narodni zavarovalni zavod uživa še poseben ugled, ker za vse police jamči država. Prav je torej, da se nam je tako lepo predstavil v okviru učinkovite razstave zavarovalnice.

Zasluga sedanje velesejske prireditve je, da je naše prebivalstvo spoznalo velika italijanska podjetja in ustanove ter da je dobilo vtis o njihovi gospodarski moči in pomenu za gospodarsko življenje. Največja pomena je pa bila sedanja prireditve, da je prišlo do tesnejšega zblizanja med trgovskimi in drugimi podjetji naše pokrajine z drugimi pokrajinami. Glavni namen prireditve je bil, da se Ljubljanska pokrajina čim bolj in srečno vključi v gospodarski okvir Države.

Razstavljalci so zadovoljni, domači in iz drugih pokrajin, tudi v kupčijem pogledu. Pri tem je pa treba upoštevati, da velesejem ni imel strogo kupčijskega značaja: njegov namen je bil dosežeti še s tem, da so se v tvežbi v starih in novih pokrajinah seznanile med seboj in da so lahko spoznali, kakšno blago prihaja v poštev za izmenjavo in v kakšnem obsegu. V normalnih razmerah bo pa omogočena izmenjava blaga nemojeno.

Popoln uspeh so dosegle tudi poučne razstave, zlasti kmetijska razstava Ljubljanske pokrajine. Zaradi nekaterih posebno zanimivih oddelkov na tej razstavi so jo številni obiskovalci obiskali večkrat in nekateri so si celo želeli, naj bi bila podaljšana. V resnici je bila razstava sad dočega in napornega dela, da se nam je zdelo škoda jo razdeliti. Upanje pa je, da se razstavno gradivo, ki ga je mogoče hraniti, ne bo razgubilo in da bodo zanimive ugotovitve ostale zbrane — morda v posebni publikaciji, ki so jo menda nameravali izdati.

Nova krajevna razdelitev na Spod. Štajerskem in preimenovanje krajev v mariborskem, ptujskem in ljutomerskem okrožju

Uradni list za Spodnje štajersko objavlja novo krajevno razdelitev štajerske. K deželniemu okrožju Maribor spadajo zdaj naslednje politične občine:

Bachern (Pohorje), Egydi in den Bücheln (prej St. Ilj v Slovenskih goricah), Frauenberg pri Mariboru (Svečina), Georgenberg (prej Sv. Jurij ob Pesnici), Gonnobitz (prej Konjice), Hagau (prej Oplotnica), Hartenstein (prej šmartno pri Slovenj Gradcu), Hohenpauzen (prej Muta), Holenstein (prej Rečje), Jahring (prej Jarenina), Jakobstahl (prej Sv. Jakob v Slov. goricah), Kappel (Kapela), Kerschbach (prej Črešnjavci), Kunigund (prej Gornja Sv. Kungota), Lapriach (prej Laporje), Lorenzen an Bachern (Sv. Lovrenc nad Mariborom), Mahrenberg (prej Marenberg), Oberpurgau (Gornja Poljskava), Fraumheim (Fram), Fresen (prej Brezno), Plankenstein (Sv. Duh pri Lutač), Pölsbach (Poljčane), Pragerhof (Pragersko — Spod. Poljskava), Preihau (prej Prihova), Rast (Ruše), Ranzenberg (Rance — Pesnica), Reifing (Ribnica), Richterberg (Pameče), Rottenberg (Podvelka), Saldenhofen (Brezno — Ribnica), St. Martin an Bachern (Sv. Martin na Pohorju), Schleinitz bei Marburg (prej Silivnica), Schöber (prej Šoberje), Täubling (Oplotnica), Wachsenberg (prej Sv. Marjeta ob Pesnici), Waldger (Misljine), Weitenstein (Vitanje), Wierless (Windischfritz) (Slovenska Bistrica), Windischgratz (Slovenj Gradec), Wuchern (Vuzenica), Zellnitz an der Drau (Selca ob Dravi).

Deželno okrožje Ptuj obsega naslednje občine:

Allerheiligen bei Friedau (Sv. Lovrenc

na Dravskem polju), Ankenstein (Sv. Barbara v Halozah), Benediktin (Sv. Benedikt v Slov. goricah), Bergneustift (Ptujška gora), Burgstall in den Bücheln (Sv. Trojica v Slov. goricah), Dornau bei Pettau (Dornava), Dornberg (prej Sv. Bolfen v Slov. goricah), Friedau (Ormož), Golddorf (St. Janž na Dravskem polju), Gross-Sontag (Velika Nedelja), Haslach in der Kollos (Sv. Andraž pri Leskovcu), Jörgendorf (Sv. Lovrenc v Slov. goricah), Kaag bei Friedau (Kog pri Ormožu), Kaisersberg (Sv. Miklavž), Kirchberg in den Bücheln (Sv. Anton v Slov. goricah), Krainichfeld (Rače), Leonhard in den Bücheln (Sv. Lenart v Slov. goricah), Lichtenegg in den Kollos (Svevica v Halozah), Mallenberg (prej Sv. Jurij v Slov. goricah), Margaretten bei Pettau (Sv. Marjeta), Maxau (prej Sv. Marko nje Ptuj), Pettau (Ptuj), Polstrau (Središče), Sauriteh (Zavrč), Schilttern am Donati, Stauden (Zrkovci), Steinberg (Polenski), Strahleeh (St. Rupert), Thomasberg (Sv. Tomaž pri Ormožu), Treun (Sv. Vid pri Ptuj), Unterbücheln (Sv. Lenart pri Viki Nedelji), Windischdorf (Sv. Urban), Wittmannsberg (Sv. Andraž v Slov. goricah), Wurnberg (Grajana).

Okrožje Ljutomer obsega naslednje občine: Abstahl (Apače), Bad Radein (Radenci), Klein Sonntag (Mala Nedelja), Luttenberg (Ljutomer), Negau (Negova), Oberadkersburg (Gornja Radgona), Süßenberg (Slaka gora), Stainzthal (Sv. Jurij ob ščavnici), Wernsee (Križevci), Sresko načelstvo v Ljutomeru se pridruži okrožju Radgona.

V lahkoatletskem treboju je zmagala Planina Ilirija ji je bila skoro enakovreden partner, med tem ko Hermes za prvo mesto ni prišel v poštev — Skupna ocena: Planina 146, Ilirija 135 in Hermes 113 točk

Ljubljana, 14. oktobra. V soboto in nedeljo so na stadionu SK Planine nastopili v treboju lahkoatletične Planine, Ilirije in Hermesa Prireditve, ki smo jo kot višek letos precej razgibane lahkoatletične sezone z zanimanjem pričakovali, je močno pokvaril v soboto dež, v nedeljo pa vsaj delno veter. Kljub temu pa smo z uspehom zadovoljni, ker smo v splošnem videli lep sport, fair borbo, dobro organizacijo in zadovoljivo število obiskovalcev.

Zmagala je z naskokom 11 točk Planina, ki si je od 18 prvih mest priborila 9, druga je bila Ilirija s 5 prvimi mesti, tretja pa Hermes s 4. Borba med Planino in Ilirijo pa je bila veliko bolj izenačena, kakor kažejo dosežena prva mesta, saj je n. pr. še tri točke pred zaključkom vodila Ilirija. V skupni klasifikaciji je dosegla Planina 146, Ilirija 135 in Hermes 113 točk.

Med rezultati podčrtujemo zlasti Lužnikov uspeh pri skoku v višino. Kienov v teku na 5000 m. Hermesovo zmago v stafeti 4 x 100, rezultat inž. Stepišnika v metu kladiva, Račičevo zmago na 200 m. zmago Sege v skoku ob palici in zmago Kačiča v metu kopja. V celoti so bili doseženi naslednji podrobni uspehi:

400 m z zaprekami: 1. Skušec (Planina) 59, 2. Pleničar (Ilirija) 1:02,4. 3. Polak (Hermes) 1:02,5. 4. Mencinger (I) 1:06,3. 5. Lončarič (P) 1:06,4. 6. Starman (H) 1:12. Točke: Planina 8, Ilirija 8, Hermes 5.

Tek na 100 m: 1. Račič (H) 11,6. 2. Su-

šteršič (P) 11,6. 3. Sodnik (I) 11,6. 4. Boltavžer (H) 11,6. 5. Lušicky (P) 11,7. 6. Krenčič (I) 11,7. — Točke: H 9, P 17, I 5.

Skupno stanje: P 15, H 14, I 13.

Tek na 800 m: 1. Košir (P) 2:01, 2. Nabernik (P) 2:02,3. 3. Magušar (I) 2:13,5. 4. Novak (I) 2:14. 5. Bašin (H) 2:29. 6. Srakar (H) 2:49,8. — Točke: P 11, I 7, H 3.

Skupno stanje: P 26, I 20, H 17.

Skok v višino: 1. Milanovič (I) 173, 2. Lužnik (P) 173, 3. Erber (I) 165, 4. Slanina (H) 165, 5. Omahen (P) 165, 6. Sumak (H) 165. — Točke: I 10, P 7, H 4.

Skupno stanje: P 33, I 30, H 21.

Met kroglice: 1. inž. Stepišnik (I) 12,50, 2. Hlade (I) 12,08. 3. Jeglič (P) 11,35. 4. Kossec (H) 11,33. 5. Malič (H) 11,23. 6. Merala (P) 10,79. — Točke: I 11, P 5, H 5.

Skupno stanje: I 41, P 38, H 26.

Tek na 5000 m: 1. Kien (P) 16:15,5. 2. Srakar (H) 16:18,2. 3. Glonar (I) 16:22,2. 4. Potočnik (P) 17:48,8. 5. Starman (H) 18:03,2. 6. Glavnik (I) 20:22,4. — Točke: P 9, H 7, I 5.

Skupno stanje: P 47, I 46, H 33.

Skok v daljino: 1. Bačnik (P) 6,35. 2. Jager (I) 6,11. 3. Nabernik (P) 6,06. 4. Erber (I) 5,85. 5. Račič (H) 5,69. Polak (H) ni prišel do mesta. — Točke: P 10, I 8, H 2.

Skupno stanje: P 57, I 54, H 33.

Stafeta 4 x 100 m: 1. Hermesa (Račič, Polak, Malič, Boltavžer) 45,3. 2. Planina (Bačnik, Lušicky, Lončarič, Sušteršič) 45,4. 3. Ilirija 47,7. — Točke: H 12, P 10, I 8.

Skupno stanje: P 67, I 62, H 47.

Met kladiva: 1. inž. Stepišnik (I) 50,72,

2. Jeglič (P) 35,32. 3. Hlade (I) 34,11. 4. Avsec (H) 33,97. 5. Ivanuš (H) 32,64. 6. Bačnik (P) 31,85. — Točke: I 10, P 6, H 5.

Skupno stanje točk po prvem dnevu in dovršenih 9 točkah treboja: Planina 73, Ilirija 72, Hermes 52.

110 m z zaprekami: 1. Lončarič (P) 17,3. 2. Jager (I) 18,1. 3. Zupančič (I) 18,5. 4. Lužnik (P) 18,8. 5. Dolenc (H) 21,8. 6. Bašin (H) 21,9. Točke: P 9, I 9, H 3.

Skupno stanje: P 82, I 81, H 55.

Tek na 200 m: 1. Račič (H) 23,5. 2. Boltavžer (H) 24,6. 3. Sušteršič (P) 24,6. 4. Krenčič (I) 24,7. 5. Sodnik (I) 25,0. Lušicky je bil diskvalificiran. Točke: I 11, H 5, P 4.

Skupno stanje: P 86, I 86, H 66.

Tek na 400 m: 1. Nabernik (P) 52,6. 2. Oberšek (I) 53,3. 3. Skušec (P) 53,6. 4. Polak (H) 54,4. 5. Pleničar (I) 54,7. 6. Mozetič (H) 55,7. Točke: P 10, I 7, H 7.

Skupno stanje: P 96, I 93, H 70.

Tek na 1500 m: 1. Košir (P) 4:00. 2. Magušar (I) 4:15,8. 3. Srakar (H) 4:16,4. 4. Sedej (P) 4:22,9. 5. Glonar (I) 4:29,9. 6. Bašin (H) 5:19. Točke: P 9, I 7, H 5.

Skupno stanje: P 105, I 100, H 75.

Met diska: 1. inž. Stepišnik (I) 39,20. 2. Merala (P) 37,20. 3. Kossec (H) 36,88. 4. Kajfež (H) 36,72. 5. Lužnik (P) 35,52. 6. Hlade (I) 33,97. — Točke: P 7, I 7, H 7.

Skupno stanje: P 112, I 107, H 82.

Skok ob palici: 1. Sega (I) 3,40. 2. Bratovž (H) 3,30. 3. Pribošek (I) 3,20. 4. Janež (P) 3,20. 5. Gašperšič (H) 3,10. 6. Jeločnik (P) 2,60. — Točke: I 10, H 7, P 4.

Skupno stanje: P 117, P 116, H 89.

Met kopja: 1. Kačič (H) 49,57. 2. Rigler (P) 47,00. 3. Sodnik (I) 44,07. 4. Urbančič (P) 42,90. 5. Kajfež (H) 41,06. 6. Košir (I) 40,60. Točke: P 8, H 8, I 5.

Skupno stanje: P 124, I 122, H 97.

Stafeta 4 x 400 m: 1. Planina (Mravljje, Skušec, Gabršek, Nabernik) 3:38,1. 2. Ilirija (Pleničar, Mencinger, Sodnik, Oberšek) 3:44,2. 3. Hermesa 4:31,3. Točke: P 12, I 10, H 6.

Skupno stanje: P 136, I 132, H 105.

Troskok: 1. Smolej (P) 13,11. 2. Bratovž (H) 12,76. 3. Nabernik (P) 12,67. 4. Boltavžer (H) 12,23. 5. Pribošek (I) 12,02. 6. Jager (I) 11,35. Točke: P 10, H 8, I 3.

Zaključno stanje točk: Planina 146, Ilirija 135, Hermes 113.

Na koncu je vodstvo tekmovalca razglasilo rezultate in razdelilo lepa darila. Zmagovalci v posameznih disciplinah so prejeli lepe doze, Košir za svoj uspeh v teku na 1500 m pa še pokal zaupnika CONTI-ja.

Tekme za italijanski pokal

Včerašnja nedeljo se je zganila številna družina italijanskih klubov. Po uvodnih dveh tekmah preteklega tedaja je včeraj nastopilo v konkurenci za italijanski pokal že trideset moštev, katerih polovica bo nadaljevala tekmovalne prihodnje nedelje. Izidi včerašnjih tekem so naslednji: Milano: Fiorentina 4 : 1, Venezia: Torino 2 : 1, Brescia: Savona 2 : 1, Pisa: Siena 2 : 1, Padova: Napoli 2 : 0, Spezia: Fiumana 4 : 0, Bologna: Alessandria 4 : 0, Novara: Roma 1 : 0, Juventus: Pro Patria 5 : 0, Reggiana: Lucchese 2 : 1, Genova: Pescara 2 : 1, Livorno: Triestina 4 : 1 (Triestina je nastopila s številnimi rezervami), Atalanta: Liguria 2 : 0, Lazio: Bari 4 : 2, Prato: Vicenza 2 : 1.

**Kolesarski dvboj
Italija : Nemčija**

V Milano se je včeraj vršila že tretja mednarodna kolesarska tekma med moštvoma Italije in Nemčije. Na dirkališču Vigorelli se je zbralo izredno mnogo gledalcev, ki so bili zaradi krasnih borb in zmag italijanskih dirkačev izredno navdušeni. Sporel je obsegal več točk, ki so se klasificirala vsaka zase. V skupni oceni je zmagala Italija s 54 točkami pred Nemčijo z 29.

**Nogometno prvenstvo
Hrvatske**

Preteklo nedeljo so začeli s prvenstvenim tekmovaljem tudi na Hrvatskem, čeprav doslej niti niso znani vsi člani lige. V Zagrebu je Hašk visoko porazil sarajevski Sašk 8 : 0, Concordia in Zvezničar sta se razšla neodločeno 0 : 0, v Varaždinu pa je Gradjanski porazil domačega Zagorca 3 : 1. Včeraj so se tekme nadaljevale in so v Zagrebu imeli dvojni spored: Gradjanski : Zvezničar in Hašk : Mostar.

Madžari so zmagali

Z teniško zmago nad nemškim moštvom so si Madžari nabrali v tabeli toliko točk, da jih ne more dohiteti nobeno drugo moštvo več. Izid nastopa proti Hrvatom, s katerimi igrajo Madžari še letos v Zagrebu, je v tem pogledu torej brez odločilnega pomena. Stanje je sedaj naslednje:

Država	iger	zmag	neodl.	porazov	točk
Madžarska	5	4	—	1	8:2
Italija	5	2	1	2	5:5
Hrvatska	4	1	1	2	3:5
Nemčija	4	1	—	3	2:6

Koncert Ljubljanskega kvarteta

Ljubljana, 11. oktobra. Koncert Ljubljanskega kvarteta, ki je bil v priredbi Glasbene Maticе Ljubljanske, je obsegal štiri kvalitetna dela, izmed katerih je bil na sporedu prvi Škerjančev IV. godalni kvartet; v tej skladbi je poleg močno naglašene čustvenosti izrazita dosledna oblikovna izdelava, ki se kaže v smiselni motivni gradnji smerno enotno zaključnosti. Zlasti je lep prvi stavek (Adagio), značilen po čustveni razpletenosti, barvitosti zvočnosti in melodični pestrosti; drugi stavek, nekoliko kratek, označuje predvsem zanimiva ritmika in motivika, oba stavka pa sta po instrumentalni, kakor v drugih skladateljevih delih, izvrstna. Škerjančevemu Godalnemu kvartetu je sledil Beethovnov Kvartet v F-duru, op. 18, bogat posebej v drugem (Adagio) in duhovito razgiban v prvem in tretjem (Allegro con brio, Scherzo), manj pa v četrtem stavku (Allegro). Iz te komorne skladbe si je kakor iz večine Beethovnovih del klasična spojitve izraza ter oblike, do potankosti precizna čistost misli in čustev ter popolna skladnost celotne muzikalne izpeljave. Malipierova »Stornelli e ballate« je stilno zajeta v povsem impresionističnem duhu; ritmično je močno gibljiva in zanimiva skladba, akordično pestro se preliva, melodično dojemljiva in instru-

Nitke na dvojno spiralo in na polnitev z neuginkovitim plinom, jamčijo vžigalnih Osram veliki količino svetlobe, zmanjševanje v Decalumeni (Dim), z reducirano porabo električne sile (Watt).

Il filamento a doppia spirale ed il riempimento di gas inerte garantiscono nelle lampad Osram D grande quantità di luce (Dim) con ridotto consumo (Watt).

OSRAM-D
vam nudi luč poceni
da luč a buč mercato

mentacijski izdelana v smislu najuspešnejše porabe godal. Po vnanjem učinku je močna, po zamisli in izraznem načinu pa v ozki povezanosti impresivističnih reprezentantov Debussyja ter Ravela. Poslednji je bil na sporedu Novakov »Kvartet v g-duru«, ki kaže poleg svoje oblikovne strnjivosti in izvirne svojskosti zlasti še bogato čustveno razsežnost, ki se vsebinski neprestano opira in povrača k narodni motiviki; ta se, duhovito izvedena, najmočnejše in najlepše izraža posebno v prvih dveh stavih (Allegro moderato, Scherzo) ter v prvi polovici zadnjega stavka (Andante mesto), Allegro moderato in Scherzo sta po vsebinski sili nedvomno tudi najjačja, pravi odraz visoke ustvarjalne stopnje največjega sodobnega češkega mojstra.

Spored so izvedli Leon Pfeifer (I. violina), Albert Dermelj (II. violina), Vinko Sušteršič (viola) in Cenek Sedlbauer (čelo), ki so vse skladbe pripravili in prikazali tehnično vestno ter muzikalno lepo. Razen na poedinih mestih so bili v skupnosti skladni, intonativno izenačeni, dinamično enotni in ritmično sorazmerni. Izmed vseh skladb so muzikalno najboljše izvedli Novakov Kvartet, ki jim je očitno vsebinski najbližji ter je njihova interpretacija razodevala potrebne globine mojstrove zamisli; zatem so interpretacijski najmočnejše predstavili Malipierovo delo, manj pa Škerjančev in Beethovnov kvartet, ki sta bila sicer tehnično odlična, vsebinski pa izrazila nekoliko hladno, brez popolne neposrednosti doživljanja in predajanja najglobljim izviru čustvenega podoživljanja. To dejstvo morda nekoliko pojasnjuje razlog, da sta bili obe omenjeni skladbi izvedeni v prvi polovici sporeda, dočim je interpretacija drugega dela pokazala veliko močnejšo živžvetost in razgibanost izvajalcev. Vsekakor pa je bil ves spored v izvedbi na prav lepi višini muzikalne reprodukcije ter je dosegel temu odgovarjajočo dostojno estetsko raven. Dokazal je kvaliteto Ljubljanskega kvarteta in deloma novi zasedbi (Dermelj, Sedlbauer) in je nudil zelo lep umetniški užitek, kakršnega si želimo večkrat. Škoda le, da ni ob 100-letnici rojstva češkega muzikalnega velikana Dvořáka izvajal katerega njegovih sijajnih kvartetov, da bi s tem počastil tvorbo nesmrtnega tvorca; prav Dvořák bo mogel dati naglas bodočemu koncertu Ljubljanskega kvarteta! — ed-

Dr. Ivan Robida

Ljubljana, 14. oktobra. Danes popoldne bodo z Zal ponesli k večnemu počitku k Sv. Križu enega naših najodličnejših zdravnikov in znanstvenikov, primarija in docenta dr. Ivana Robida. Po hudem trpljenju in dolgotrajni bolezni v zadnjih letih je umrl v soboto proti večeru in so se nato njegovi prijatelji najprej poslavljali od njega v mrtvaški veži splošne bolnice, ki je pok. dr. Robida vodil njen 7. oddelk dolga leta z največjo ljubeznijo do bolnikov in trpečih in tudi s prebogitimi zdravniškimi izkušnjami, ki si jih je bil pridobil tekom dolgih let prakse in neumornega študija, pozneje pa so ga prenesli na Zale, od koder bo — iz kapele sv. Andreja — porojal na svojo poslednjo pot.

Dr. Ivan Robida je bil rojen 1. julija 1871 kot sin ljubljanskega magistrata uradnika. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, medicino pa, kakor večina slovenskih študentov v Gradcu in na Dunaju. Na nevrološkem oddelku ljubljanske splošne bolnice se je dr. Robida živahno, z posebnim zanimanjem in z veliko ljubeznijo udeleževal še kot študent medicine. Po dovršenih medicinskih študijah je obiskal nad 30 najnamenitejših nevroloških klinik Evrope, da je tako svoje že itak bogato znanje še bolj obogatil in se vrnil v svoj rojstni kraj kot izkušen zdravnik in zlasti kot izvrsten diagnostik.

Svojo prvo službo v domačem kraju je pok. dr. Robida nastopil že l. 1903. in sicer v umobolnici na Studencu. Ki jo je potem vodil do l. 1906, ko je postal šef nevrološkega oddelka ljubljanske splošne bolnice. Svoj oddelk, ki ga je vodil polnih 25 let z le njemu lastno skrbjo in ljubeznijo do bolnikov, je zavustil samo med svetovno vojno, ko je bil voljaški zdravnik. Proti koncu svojega dolgoletnega službovanja v ljubljanski splošni bol-

nici je bil dr. Robida nekaj časa tudi njen upravnik, nato pa je zaradi že omejanega zdravlja, posledice dolgoletnega prenapornega dela stopil v zaslužni pokoj.

Če bi hoteli podati sliko pok. dr. Robida, bi morali o njem kot človeku z izredno nežnimi čustvi in z neizmerno ljubeznijo do trepečih ljudi in tudi živali, prav tako pa kot zdravniku, ki je vse svoje življenjsko delo posvetil bolnikom in medicinski vidi, bi morali napisati posebno študijo, ker bi le tako mogli odkriti ljudem tega plemenitega človeka, ki se je v njem za hrapavo zunanjo skorjo skrival pravi in nepremagljivi človek.

Dr. Ivanu Robidi, ki se je udeleževal v svojih mladih letih tudi na leposlovnem polju in ki je svoje delo zlasti posvečal strokovnemu slovtvu, bosta slovenska znanost in slovenska javnost ohranili časten spomin.

Beležnica KOLEDAR

Danes: Turek, 14. oktobra: Kalist.
DANASJE PRIREDITVE
Kino Matica: Salome.
Kino Sloga: 100.000 dolarjev.
Kino Union: Dekle iz Portici.
Veseli teater ob 19. v Delavski zbornici.
Razstava »Lade« v Jakopičevem paviljonu.
Razstava slik Franca Pavlova v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti.
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Gusti Janežičevi v spomin

Vse minulo je... Iz Trstenika v Srbiji je prispela vest, da je tam, zadeta od kapi, 2. t. m. umrla učiteljica Gusta Janežičeva, sestra znanega blejskega zdravnika, dr. Zvonimirja Janežiča. Pokojnica izvira iz rodu, ki je dal slovničarja Antona Janežiča in še nekaj moč, ki so zavzemali v javnem življenju vidna mesta. Njena rodna hiša je pomniti p. d. Jernejčev dom v Lešah pri St. Jakobu v Rožu na Koroskem, kjer sedaj gospodari njen brat Joža.

Pokojnica v svoji prav koroski skromnosti v življenju nikjer ni stala v ospredju in si v javnem življenju ni priborila vidnega mesta, toda pridna, kakor mravlja, je delovala povsod, kjer je bilo koristno in prav. Ni bila le izvrstna učiteljica in v svojem poklicu na mestu, kjer koli je prišla za delo, je šlo urno in točno izpod rok. To vedo vsi, ki so jo poznali in z njo delovali, posebno pa v Sošanju, kjer je učiteljvala mnogo let. Marljivo in skrbno gospodinjje tam ne bodo pozabili. Vse njeno življenje je vodila največja zapoved: »Ljubi svojega bližnjega«, ki jo je izpolnjevala tako, da so jo dostikrat izkoristili in je prišla sama v zadrego radi svoje dobrote. Njena ljubezen pa ni veljala samo nam vsem, ki smo jo poznali, spoštovali in ljubili, posvečena je bila najbolj kraju njene srečne mladosti, rodnim Lešam in cvetočemu Rožu, kjer so se vedno sprehajale njene misli, o čemer je najraje govoril njen jezik. Za svoje dolgoletno delo za blagor ljudstva ni dobila vidnih priznanj in odlikovanj, niti pohvale, samo v srcih svojih sodelavcev si je postavila svoj spomenik in mislim, da bi mi ne zamerila, da k temu spomeniku postavim še jaz teh nekaj skromnih besed. Usoda idealistov je pač vselej ta, da doživljajo razočaranja in žanjejo za dobroto preganjanja in krivico. Tudi ona je čisto bila deležna takih darov nevaležnosti in zlobe. Sama dobra in poštena mi je včasih potožila, kakšen je svet in da ne more razumeti, zakaj toliko hudobije in neznačajnosti. Toda nosila je bremena, kakor ji jih

Kaj nas je naučila kmetijska razstava

Dragocene pobude, ki jih je treba izkoristiti

Ljubljana, 14. oktobra. Kmetijske razstave bi bile pri nas po trebnje vsako leto; letošnja velika kmetijska razstava na velesejmu je pa imela poseben pomen, saj je bila prirejena v času, ko smo začeli posvečati kmetijstvu večjo pozornost in ko je potrebno pospeševanje obdelovanja zemlje tudi v mestih, ne le na deželi. Če vrste kmetijskih vprašanj se je dotaknila sedanja kmetijska razstava, a na nekatera bi bilo treba opozoriti posebej. Jasno je, da razstava, čeprav je še tako velika, ne more pokazati v popolni vsebini vseh naših kmetijskih in prehranjevalnih vprašanj, mnogo pa že pomeni da nas na nje vsaj opozori.

KMETIJSTVO IN PREHRANA PREBIVALSTVA

Sedanja kmetijska razstava je imela največji pomen, ker nas ni poučevala le o razmerah in ravni posameznih kmetijskih strokov v gospodarstvu temveč je vsaj nekoliko pokazala, v kolikšni meri naše kmetijstvo lahko prehranjuje prebivalstvo Ljubljanske pokrajine. Podrobnih števil sicer ni, da bi z njimi ugotavljali, kolikšna je pasivnost naše pokrajine, n. pr. koliko moramo uvažati žita. Razumljivo je, da kljub kmetijski značaju pokrajine, kjer industrija ni posebno razvita, ne moremo pridelovati dovolj nekaterih glavnih kmetijskih pridelkov in da smo navezani na uvoz. Vendar s tem ni rečeno, da ni mogoče povečati produktivnosti naše zemlje. Strokovnjaki so že večkrat dokazovali, da bi se pri nas pridelalo žita lahko znatno povečalo, če bi podnebne razmere za to ugodne, potrebno bi pa bilo seveda boljše obdelovanje in gojenje. Razen tega se lahko znatno povečala površina obdelane zemlje z melioracijami. Večjih melioracijskih del doslej pri nas še ni bilo. Z uvedbo nekaterih kultur, ki jih zdaj sploh še ne gojimo, ali jih pre malo, bi tudi lahko vsaj nekoliko pokrili primanjkljaj v hrani prebivalstva. Z intenzivnejšim vrtnarstvom in sadjarstvom lahko mnogo pripomoremo, da ne bo dajala več zemlja le na deželi, temveč tudi v mestu. Izkoriščanje gozdnih »sopridelkov«, zelišč, gob itd. je tudi večja pomena v kmetijstvu, kakor smo doslej mislili. Ugodni so pogoji za pospeševanje živinoreje, ki daje največ dohodkov kmetu, kar nam je pokazala razstava. Vse to so smernice za kmetijsko politiko, razvidne iz kmetijske razstave.

BOLJŠE IZKORIŠČANJE PRIDELKOV

V prehrani prebivalstva pa ni pomembno le, kaj pridelamo, temveč tudi, kako izkoristimo posamezne pridelke. Če bi pri nas n. pr. izkoristili krompir v industriji, bi ga za prehrano prebivalstva najbrž ne pridelali dovolj. Drugi primer, poraba povrtnine, nam pa tudi kaže, da sočivja lahko postane večji činitelj v prehrani prebivalstva, če bomo posvečali večjo pozornost konzerviranju kakor doslej. Na velesejmu smo videli, da v tem pogledu še zelo zaostajamo za drugimi italijanskimi pokrajinami. Letos smo prinovali posameznikom, naj bi si nasušili čim več povrtnine, da bi bili dobro založeni s sočivjem tudi pozimi. Konzerviranje povrtnine poveča donosnost mešanih vrstov, kajti mnogo pridelkov sicer ne uporabimo dovolj racionalno, saj se jih poleti, ko jih je največ, precej uniči, ker ne moremo porabiti vseh. Kako bi potrebovali te pridelke pozimi! Konzerviranje zelenjave ni potrebno le med vojno, temveč vedno, kajti pozimi je sočivja pre malo na trgu in hrana prebivalstva na deželi kakor v mestih je preveč enostranska.

VEČ KONSERVIRANJE SOČIVJA V PRODAJO!

Letos so naše gospodinjice nasušile in vložile precej povrtnine. Vendar je konzerviranje sočivja in zelenjave v zasebnih gospodinjstvih precej oteženo. Marsikdo tudi nima primernih izkušenj. Sušenje povrtnine nad štedilnikom in v pečicah je zamudno in zahteva mnogo dela. Zato je težko reči, če je v malih gospodinjstvih mogoče nasušiti tako lepo povrtnino, kakršno smo videli razstavljeno na kmetijski razstavi. Razstavila jo je umobolnica, ki ima lepe zelenjadne vrtove. Takšno blago bi se želeli na trgu. Toda večja gospodinjstva, ki pridelujejo lepo zelenjavo in sočivje le za domačo porabo in ki lažje suše in konzervirajo, ker imajo za to primerne sušilne in druge priprave, ne dostavljajo na trg konzervirane povrtnine. Pri nas je bilo doslej napredkov le nekoliko več konzerviranih povrtnin, v nekaterih trgovinah tudi vloženi stroški fiziološke in sadne konzerve. Nasušene sočivje ni bilo. Premalo je pa bilo tudi konzerv nekaterih vrst sočivja. Zdar bo konzerv napredaj mnogo več, ker pošiljajo na trg svoje izdelke slovite italijanske tovarne. Vendar je pa potrebno, da znamo tudi mi bolje izkoristiti pridelke vrstov. Posebno bi pa bilo priporočljivo, da bi večje podjetje — morda tudi katera kmetijska ustanova? — začelo konzervirati povrtnino za trg.

JUHA Z VSEMI HRANILNIMI SNOVI

Na razstavi smo videli zmes zelišč, sočivja, zelenjave, gob itd., za kuhanje sodobne »rumfordske« juhe ali prikuhe, ki vsebuje vse vitamine in hranilne snovi, tako da lahko povsem nadomesti tudi meso jed. Žal je pa bil to izdelek, ne pa izdelek za trg. Tudi to dragoceno pobudo s kmetijske razstave bi bilo treba izkoristiti. V zasebnih gospodinjstvih je težko sestavljati v primerem razmerju takšne zmesi kakor tudi nasušiti povrtnino in druge dodatke. Predlagali smo že, naj bi takšno zmes pripravljala za prodajo kmetijska ustanova, ki bi lahko zbirala povrtnino, jo nakupovala, sušila, ter razpošiljala izdelke v večjem obsegu.

KAKO JE Z GOBARSTVOM

Tudi gobarstvo je za prehrano prebivalstva velikega pomena. Dokler niso začeli prirejati pri nas velikih gobarskih razstav, so se praktičnemu gobarstvu posvečali le redki gobarji. Nabirali so predvsem užitne gobane. Trgovina s suhim gobarji pri nas tudi nakupejo le »bele« gobe, to se pravi samo globanje ali užitne gobane. Najbrž tudi posledje ne bodo v prodaji suhe gobe drugih vrst, čeprav so nekatere dobre. Su-

hih gob drugih vrst ni lahko prepoznati in razumljivo je, da se jih zaradi tega nakupovalci branijo, ker bi se lahko zgodilo, da bi sicer nakupili manjvredne, če ne celo neuporabne. Tudi gobarske razstave v teh časih nimajo le propagandnega pomena, da bi ljudje nabirali za trgovino užitne gobane, temveč služijo v veliki meri reševanju prehranjevalnih vprašanj v malih gospodinjstvih. Zlasti med meščani se je letos pomnožilo število gobarjev. Ljudje so začeli nabirati številne vrste gob, ki so prejšnja leta ostale neizkoriščene. Tedaj tudi ni bilo na trgu teh vrst gob. Bilo je sicer tem več globanje, vendar včasih ni bilo napredaj skoraj nobenih gob, ko so go-bani slabo našli.

GOBARSKA RAZSTAVA IN SOLI

Na ljudskih solah prejšnje čase pouku o gobah niso posvečali posebne pozornosti. Glavno je bilo, da so mladino opozorili na strupene gobane niso jih pa opozorili na užitne, razen na tiste redke, ki jih ljud-

stvo že tako samo dobro pozna. Prav zaradi tega, ker so učenci slišali največ o strupenih gobah, se je nezauzanje do gob med ljudstvom še poglobljalo. Zdar, ko pri-rejajo strokovnjaki pri nas gobarske razstave, se lahko na njih mnogo nauči predvsem šolska mladina, pa tudi posamezni učitelji, ki niso imeli prej dovolj prilike, da bi se posvetili posebej tej stroki. Vendar je treba reči, da tudi najboljše gobarske razstave ne more nuditi vsega. Hkrati si ni mogoče zapomniti toliko vrst gob, četudi so modeli izvrstni in čeprav so razstavljene ob vseh tudi gobe. Najbolje bi bilo, da bi solariji pod vodstvom učiteljev spoznavali gobe tudi v naravi. Vsekakor je pa potrebno, da bi ne zamudili nobene razstave gob, kjer lahko spoznamo toliko vrst gob, ki jih vseh sicer ni mogoče vse-lej najti v naravi.

Takšne kmetijske razstave so nam potrebne, kakor rečeno, vedno, prirejal pa bi jih naj redno vsaj enkrat na leto na velesejmu.

DNEVNE VESTI

— Slavnostna predstava v rimski operi. Dopolavoro nacionalnega fašističnega direktorija je v sodelovanju z Ministrstvom za ljudsko kulturo priredil snovi v rimski operi posebno predstavo v čast vojnim invalidom in zastopnikom Oboroženih Sil v Rimu. Predstavi je prisostvovalo mnogo oficirjev in vojakov. Predstava se je udeležilo tudi mnogo nemških oficirjev, vojakov in mornarjev. K predstavi so prišli poleg drugih Tajnik stranke, člani vlade, rimski guverner, prefekt in druge politične in vojaške osebnosti. Udeležili so se je nemški in japonski veleposlanik ter diplomatska zastopstva Madžarske, Bolgarske in Hrvaške. Predvajali so Verdi-jevo opero »Don Carlos«. Nastopili so najboljši italijanski pevci. Predstava je potekla v atmosferi najboljšega razpoloženja.

— Racionaliranje potrošnje krompirja v tržaški pokrajini. V smislu ukrepov kmetijskega ministrstva je pokrajinska sekcija za oskrbo prebivalstva poskrbel, da bodo v bodoče konzumenti v Trstu, Trzinu in Miljah prejeli krompir izključno le na osnovi nakaznic. Vsi trgovci so bili pozvani, da do ponedeljka popoldne prijavijo svoje zaloge, ki se blokirajo in stavijo na razpolago pokrajinskemu zavodu za prehrano. Konzumenti bodo morali prijaviti svoje potrebe glede krompirja do srede in ga bodo prejeli na osnovi izkaznic za maso. V oktobru jim bo krompir dobavljen le enkrat, in sicer proti koncu meseca. Tako racionaliranje potrošnje krompirja pa bo veljalo za enkrat le za omenjene tri občine. Ostale občine v pokrajini bodo prejemale krompir, kakor je bilo doslej običajno.

— Poziv k oddaji žita. Žitni osek pokrajinskega poljedelskega konzorcija je pozval vse kmetovalce, ki imajo še v zalogi pšenico, rž in ječmen, da ga v smislu svojih obveznosti takoj oddajo pristojnim oblastem. Osek opozarja ljudi na hude kazni, ki so predvidene za vsak prekršek.

— Osebnost v. V Podbrdu je nastopil svoje službeno mesto novi pomožni komisar pri tamkajšnjem obnem policijskem uradu dr. Salemi.

— Nov predsednik upravnega sodišča v Zagrebu. Z nedavno poglavitno odredbo je bil postavljen za predsednika upravnega sodišča v Zagrebu Ivan Bačac, upokojeni podpredsednik zagrebskega Stoia sedmorice.

— Iz Sarajevskega gledališkega življenja. Sarajevsko gledališče je otvorilo svojo letošnjo sezono z romantično igro doglavnika Adema Mešića »Imet in Almasa«, ki je v njej imela glavno vlogo Nevenka Veselinović, dosedanja članica splitskega in osiješkega gledališča. Med prvimi je na programu še dvojice domačih del, in sicer drama Rasima Filipovića »Mošćenica, voda plemenita« in drama Ahmeda Muratbegovića »Na božji potis«. Predstave bodo redno vsak dan razen ob ponedeljkih, kot posebno zanimivost pa navajamo, da bo sarajevsko gledališče v letošnji sezoni prirejalo tudi posebne dopoldanske predstave za otroke.

— Kraji izpreminjajo imena. Hrvatske »Narodne novine« so te dni objavile odlok o izpremembi imen nekaterih krajev na področju sedanje velike hrvatske župe Baranja. Kraj Karadjordjevo v političnem okraju Virovitica se bo odslej imenoval Tomislavovac, Novo Obiličevce v istem političnem okraju se imenuje zdaj Zvonimirovac, Njegoscevac v političnem okraju Našice pa je zdaj dobil naziv Naškići Antunovac. V političnih okrajih Gradačac, Derventa, Doboj in Sarajevo, kjer je večje število krajev imelo dodatke »Srbski« (Zelina Srbska, Kalenderovci Srbski in drugi), so ta dodatek opustili. V neodvisni hrvatski državi namreč nikakor ne sme več biti krajev, ki bi že v svojem nazivu podarjali srbstvo oziroma pripadnost svojih prebivalcev srbskemu narodu.

— V Zagrebu zgrade 10 novih ljudskih sol. Odkar je Zagreb postal prestolnica neodvisne hrvatske države, se je število njegovega prebivalstva povečalo že za okoli 60.000. Večje število prebivalstva, pa tudi stopnja prestolnice, ki se je zdaj nanjo Zagreb povzpela, zahteva tudi večje število sol, in sicer zlasti ljudskih. Hrvatsko prosvetno ministrstvo je zaradi tega izdelalo poseben načrt, imenovan desetletka, ki bo po njem Zagreb dobil najprej 10 novih ljudskih sol, potem pa še 2 mešanih soli in posebno obrtno šolo. Prostor za vse šole je že določen, sezidali pa jih bodo postopno, kakor bodo pač dovoljevala razpoložljiva denarna sredstva mlade hrvatske države.

— Javna dela v Zagrebu. Zagrebska mestna občina ima namen na Keglevičem trgu postaviti novo tržnico na Pejačevićem trgu pa prav tako tržnico in poleg nje še javno kopališče. V podaljšani Zadarski ulici bo zgradila plavalni bazen, v vzhodnem delu mesta, ob Savi, pa rečno kopališče. Gradbeni načrt za bližnjo bodočnost upošteva tudi gradnjo dveh otroških zavetišč in posebnega zavetišča za starčke. Zagrebska mestna občina bo preuredila tudi vsa izprehajališča in vse že obstoječe tržnice, če bodo sredstva dopuščala pa bo uredila tudi več otroških igrišč in raznih športnih naprav.

— Na Hrvaškem se je krompir pocenil. Zagrebski listi poročajo, da se je na Hr-

vatskem krompir pocenil od 4 na 3 kune za 1 kg. Minister za obrt, veleobrtni in trgovino Marijan Simić je ob tej priliki izjavil novinarjem, da bo hrvatska vlada z vsemi silami zatirala in docela zatrla navijanje cen ter skrbela, da bodo cene vsem živlilom odgovarjale dejanski vrednosti in tudi kupni moči večine hrvatskega naroda. Bogatejši, ki bi cene navijali, bodo najstrožje kaznovani, poleg tega pa bo zagrebska mestna občina na vseh mitnicah vodila najstrožjo kontrolo o uvozu živil v Zagreb, tako da bo bogatinom kupčenje živil enkrat za vselej onemogočeno.

— Ze dva dni močna slana. Po toplem in deževnem vremenu v soboto se je ozračje v nedeljo močno ohladilo. Včeraj zjutraj je slana že pobelila polja, travnike in vrtove. Čeprav je bilo včeraj solčno vreme, se ni moglo dovolj ogreti. Pihala je hladna burja in ponoči je ostalo vedno, tako da je bilo še hladnejše kakor v ponedeljek ponoči. Davi je bila slana še močnejša kakor včeraj. Toda včeraj je napravila več škode, ker je nekatere presenetila, da niso zavarovali cvetja. Na zelenjadnih vrtovih pa zdaj slana ne more več napraviti posebne škode. Davi smo imeli že pravo zimo.

— Kraji Brod, Malo Mraševo, Veliko Mraševo in Kalce-Naklo se izločijo iz okoliš pošte Sv. Križ pri Kostanjevici, ker so sedaj na nemškem ozemlju.

— O klavni živini in mesu. Beograjska vlada je te dni izdala uredbu, ki ureja vprašanje živinskih sejmov in zlasti prodajo živine, določene za zakol. Vse, kar je v zvezi s prodajo živine, bo odslej urejala posebna centrala v Beogradu, ki je za to pre-jela pooblastilo. Hkrati s to uredbu so bile določene tudi nove cene za meso, slanino in mast, ki znašajo za 1 kg govine 45 dinarjev, za kg jagnjetine 38 din, za kg svinjine 60 din, za kg srove slanin 70 dinarjev, za kg masti pa 80 din.

— Stroge kazni za komuniste. Iz beograjskih listov posnemamo, da so bile v zadnjem času uvedene posebno stroge kazni za čelnike in komuniste, ki se niso odzvali pozivu oblastev in se istim prijavili ter odnehalo b borbo. V treh krajih Srbije, in sicer v Melencih, Kokrinu in Kumanah so te dni ustrelili po 10 komunistov, ki so jih nato v svarilo prebivalstvu ter ostalim četnikom in komunistom javno obesili za 24 ur. Po poročilih beograjskih listov so vsem ustrelenim in naknadno obesenim dokazali zelo aktivno udeleževanje pri komunističnem pokretu in tudi razna sabotažna dejanja.

— Za razdelitev voznega parka. V Zagrebu se je te dni začela konferenca za razdelitev tovornih vagonov bivše kraljevine Jugoslavije. Pri konferenci sodeluje po svojih zastopnikih tudi Srbija kot delna naslednica pokrajini bivše Jugoslavije. Tako bo zdaj naposled urejeno tudi vprašanje tovornih vagonov, dočim je bilo vprašanje razdelitve osebnih vagonov in lokomotiv urejeno že prej.

— Štednja z elektriko. Zaradi občutnega pomanjkanja premoaga mora beograjsko in okoliško prebivalstvo kar najbolj štediti z elektriko. Nihče ne sme prekoračiti dotedanje porabljene količine, kdor pa bi kljub prepovedi to storil, bo plačal na vsak kilovat prekomerno porabljeno industrijskega toka 15 din, za vsak prekomerno porabljeno kilovat navadnega toka pa celo 50 dinarjev. Beograjska mestna občina je priprana, da bo pri veliki štednji električnega toka lahko shajal in s svojo elektrarno obratovala kljub občutno zmanjšanim količinam razpoložljivega premoaga.

— Uspeh baleta Kraljeve Opere v Vratislavi. Na svojem gostovanju po nemških odrih je balet Kraljevske opere iz Rima nastopil tudi v Vratislavi. Balet je na predstavi, kateri so prisostvovali predstavniki italijanskih in nemških oblasti, dosegel izreden uspeh. Občinstvo je izredno toplotno pozdravilo izvajanja vsega ansambla, posebno pa še dirigenta De Fabritiosa.

— Proslava Kolumba na Institutu za ameriške študije. Ob 449 letnici odkritja Amerike je Institut za ameriške študije otvoril svojo novo akademsko leto s proslavo Kristofa Kolumba. Pri proslavi so sodelovali razen članov Instituta tudi mnogi diplomati, senatorji, akademiki in narodni svetniki. Predsednik Instituta Alberto Asquini je najprej pozdravil vse navzoče, nato pa dal besedo senatorju Bodreru, ki je v daljšem predavanju slavil zgodovinsko osebnost Kristofa Kolumba.

— Dobitki meranske loterije izžrebani. Po konjskih dirkah, ki so se vršile v nedeljo v Meranu in ki so odločile o izžreba-

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Viskokega Komisarjata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu tele dogone za govejo klavno živino:

v torek 21. t. m. v Grahovem pri Cerklju, v torek 21. t. m. v Trebnjem, v sredo 22. t. m. v Vel. Laščah, v sredo 22. t. m. v Stični.

Vabijo se mesarska strokovna združenja, da iz vsakega dogonskega okoliša pošljejo na najbližji dogon po enega zastopnika v svrhu prevzema dodeljene živine.

LIQUORE LIKER

STREGA

JE KREPILEN IN VAM URAVNA PREBAVO

TONICO DIGESTIVO

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave: danes ob 16. in 19. uri:

KINO MATICA TELEFON 22-41

Odlična plesalka in igralka očarljive lepote Conchita Montenegro v prekrasnem filmu orientalske romantike in humorja

Salome

V ostalih vlogah: Armando Falconi, najboljši karakterni igralec v državi, Luis Pena, Primo Karnera itd.

KINO UNION TELEFON 22-21

Odloček iz burne srednjeveške zgodovine Film ljubavne romantike ter sanjive in

Dekle iz Portici

Luisa Ferida, Carlo Ninchi, Roberto Villa

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Danes poslednjič!

100.000 dolarjev

Vesela in zabavna ljubzenska komedija Assia Noris Amadeo Nazzari

nju velikih dobitkov znane meranske loterije, je komisija ugotovila, da so dobitki odpadli na naslednje številke: prvo premijo 2.000.000 lir je zadel imetnik srečke AF 75.777. Srečka je bila prodana v Torinu. Druga premija v iznosu 1.000.000 lir je padla na srečko AB 01137, ki je bila prodana v Firenci. 450.000 lir je zadel srečka V 68.588, ki je bila prodana v Brindisi. Četrta premija je bila izžrebana na srečko M 09407. 230.000 lir je padlo na srečko, ki je bila prodana v Vitergu. Peta premija v iznosu 165.000 lir je bila izžrebana na srečko G 48.703.

— Obmejni promet čez Dravo. Hrvatsko notranje in finančno ministrstvo sta uredili obmejni promet v Donjem Miholcu in ob izlizu Drave v Dunav. Pri policijskem ravnanjstvu v Osijeku je bil ustanovljen odtsek za obmejni promet, ki izdaja propustnice. Pravico do propustnic imajo delavci, dvojni posestniki in tisti, ki so zaposleni onstran Drave. Kdor ima propustnico lahko biva nepretrgoma tri dni onstran Drave. Ta ureditev obmejnega prometa pa ne velja za Medjimurje.

— Nemško-hrvatska gospodarska pogajanja. V četrtek 16. t. m. se prično v Zagrebu posvetovanja mešanega nemško-hrvatskega gospodarskega odbora. Pogajanja se bodo nanašala na plačilni promet za prihodnje gospodarsko leto, ki se prične 1. novembra.

— Hrvatska bo pridelovala več tobaka. Letos je bilo zasajeno na Hrvaškem 223.000 tobaknih sadik. Lani je bila v bivši Jugoslaviji znižana proizvodnja za 70.000.000 sadik. V bodoče bodo pa zopet v polni meri izkoriščene vse možnosti proizvodnje. Letošnja letina tobaka je zaostajala za lanskio. V okraju Lohuški in Mostar je bila za 35 odstotkov slabša od lanske.

— Zatiranje tihotapstva z živili na Hrvaškem. Ravnanjstvo za prehrano je pozvalo železniške organe, zlasti pa sprevodnike osebnih vlakov, naj sodelujejo pri zatiranju tihotapstva z živili na železnih.

— Znamke hrvatskega Rdečega križa. Z 12. oktobrom so prišle v promet znamke hrvatskega Rdečega križa, ki ostanejo v prometu štiri mesece. To so prve znamke Rdečega križa na Hrvaškem.

— Znižana vozilna za žito iz jugovzhoda. Nemške državne železnice so dovolile znižano vozilno za uvoz žita, strošnic in mlevskih izdelkov iz Slovaške, Madžarske, Hrvaške in drugih pokrajin bivše Jugoslavije, Bolgarije, Rumunije in drugih dežel ob Dunavu. Znižana vozilna bo veljala do 3. septembra 1942.

— Nesreči. V primeri z nesrečami prejšnje tedne sprejema ljubljanska bolnica zadnje dni redke ponesrečence. Včeraj sta bila pripeljana le dva ponesrečena. Alojz Knific, sodar pri Centralni vinarni, se je včeraj ponesrečil v kleti pri delu; sod mu je stisnil ter zlomil levico. — Karel Poganič, 20-letni akademik iz Ljubljane, se je doma ponesrečil uredal precej močno v stegno desne noge.

— Konec velikih živilskih trgov v Mariboru. Maribor je imel doslej poleg vsakodnevnih še večje živilske trge ob sredah, ob sobotah pa prave velike sejme. Po vojni je pa prišlo kalo na trg čimdalje več kupcev, dočim je bila ponudba vedno manjša. Zadnja sobota je prinesla konec tedenskega živilskega trga, ker ni bilo na njem nič več živil kakor ob navadnih dnevih.

Iz Ljubljane

—lj Ravatelj Jože Barle †. V ljubljanski bolnici je za posledicami rane, dobljene v sedanjih vojni, umrl g. Jože Barle, kapetan I. razreda in rezervni in ravatelj mestnega finančnega urada v Mariboru. Pokojnik se je rodil leta 1893 v Dobričah na Dolenjskem. Po končani gimnaziji v št. Vidu se je posvetil pravnemu študiju. Že med prejšnjo svetovno vojno je bil ranjen. Po končani študiju se je posvetil najprej združništvu, že leta 1924 pa je vstopil v službo mestne občine mariborske, kjer je ves čas vestno in uspešno vodil mestni finančni urad. Zapršča ženo, sina in hčerko. Pogreb blagega pokojnika bo danes ob 16. iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče sv. Križu. — Bodi mu lahka zemlja! Teško prizadetim svojcem iskreno sožalje!

—lj Dvolastniki, ki imajo svoja posestva onkraj italijansko-nemške meje in so se že prijavili mestnemu poglavarstvu, naj se zaradi izpolnitve legitimacij zglašje v torek 14. t. m. ali najkasneje v sredo 15. t. m. pri mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici št. 7/L, soba št. 23.

—lj Dodatne karte težkih delavcev. Mestni prekrbovalni urad vabi vse v poštev prihajajoča podjetja, ki so vložila prijave za dodatne karte težkih delavcev za mesec oktober t. l., da po te dodatne karte pridejo najpozneje do srede 15. t. m. v mestni prekrbovalni urad. Nove prijave za mesec november pa morajo podjetja vložiti najkasneje do 15. t. m. pri mestnem prekrbovalnem uradu, ker pozneje vložene prijave ne bodo upoštevane.

—lj Urad za registracije biciklov v Ljubljani poziva lastnike biciklov iz Ljubljane, ki še niso dobili prometne knjižice za svoj bicikel, da pridejo po njo med uradnimi urami v Beethovnovi ulici 7. S seboj je prinesiti začasno potrdilo in 3 lire.

—lj Darovi Rdečemu križu. G. dr. Oton Feticch in dr. Branko Alujevič sta darovala v počastitev spomina pok. univ. prof. dr. Metoda Dolence 100 L. V počastitev spomina pok. univ. prof. dr. Metoda Dolence so darovali sošolci 50 L. Družina Perot je darovala v počastitev spomina blagopokojnega dr. Ivana Robide Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 50 L. Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč je daroval neimenovani industrijalec 10.000 L. Najlakrejša zahvala vsem darovalcem!

Torek, sredo, četrtek, sobota in nedelja ob 19. (7.) uri

VESELI TEATER

Predprodaja vstopnic vsak dan pri dnevnih blagajni od 10. do pol 13. in od 17. do 19.

—lj Pečenice, odlična kuhinja, pristna vina točji gostilna Lovšin. 469 n

Kavarna Zvezda

Ker bodo prostori do sedanja kavarnice v restavraciji »Zvezda« začasno služili drugim namenom, obveščamo svoje cenjene goste, da ustavljamo obnavljanje v torek 14. t. m.

Najlepše se vsem svojim cenjenim gostom zahvaljujemo za njihovo obisk in naklonjenost.

Če nam bo uspelo dobiti primerne nove prostore za kavarniški obrat, bomo o zopetni otvoritvi cenjene goste pravočasno obvestili.

UPRAVA

KAVARNA »ZVEZDA«

—lj Obvestilo. Avtotakslji so se preselili iz ulice 3. maja (Aleksandrove) v Verdujevo ul. (Gačeva ul.), telefon 33-68.

—lj Zdravnik dr. Janko Hafner do nadaljnjega ne ordinira.

Potniški promet Beograd - Zemun

Da bi se omogočili vsem srbskim oblastem, tvrdimo in poedincem tudi v bodoče nemoten poseti zemunske poslovalnice generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji, izdajajo zdaj oblasti dnevne v posebno utemeljenih primerih pa tudi stalne propustnice. V ta namen se je treba obrniti na zglaševalni urad generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji, ki ima svoj sedež v Beogradu, Karadjordjeva 48.

Zglaševalni urad izdaja propustnice vsak dan od 8. do 12. Ker pa sprejema poslovalnica generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Zemunu stranke samo od 8. do 12.30, je treba v lastnem interesu propustnice dvigniti že zgodaj zjutraj.

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem Polituram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

PARKETNE ODPADKE

za kurivo, suha drva, premog lina na zalogi Vertačnik Franc, Jenkova ulica 7. Telefon št. 29-16. 1646

Kliseje

ENO V VEČERNO

JUGOGRAFIKA

Portura radin 23

Cordial Campari... un magico nome che è ripetuto ogni giorno in tutte le lingue del globo; un soave liquore che rianima nelle avverse circostanze, ed esalta nelle ore liete.

DAVIDE CAMPARI & C., Milano, Via Manzoni 19

CORDIAL CAMPARI liquor

Cordial Campari... čarobno ime, katero ponavljajo vsak dan v vseh jezikih sveta; lahek liker, ki v neprijetnih okoliščinah poživlja in v veselih urah navdušuje.

DAVIDE CAMPARI & C., Milano, Via Manzoni 19

V sanatoriju 'Šlajmerjev dom'

Ljubljana, 11. oktobra. Blagor mu, ki ne ve, kaj je bolezen! Žal je na svetu tako malo takih srečnežev in vedno bolj se krči število onih, ki jih lahko blagrujemo. Človeški rod peša, čeprav zdravniki trdijo in s številkami dokazujejo, da se je dolgotrajno življenje v zadnjih desetletjih podaljšalo in da bodo dočkali naši potomci še višjo povprečno starost, kakor je bila sojena našemu pokolenju. Pri vsem tem so pa ljudje posebno po mestih čedalje bolj kilavi, ker so se v načinu življenja preveč odtujili naravi.

Bolezen! Prime te, da sam ne veš, kako in kdaj. Po vrvi spleza gori, po nitki se spušča nazaj, pravi naš pregovor. Se večji revež si pa, če ti kar naprej čepi za vratom, če te muči kaj kroničnega. Res pripada svet stokavcem, a vendar je boljše ne biti med njimi. Bolnike zdravi ljudje pomilujejo in hodijo jih obiskovat v bolnice. To je lepa navada. Še lepša bi pa bila navada, da bi zdravi neprestano mislili na to, kako se godi bolnim po bolnicah in da bi storili svojo sveto dolžnost do njih v tem smislu, da bi bolnikom v bolnicah ne bilo treba pogrešati ničesar, kar jim je potrebno za zdravljenje. Ta dolžnost je v polni meri storjena v našem sanatoriju »Šlajmerjev dom« in tisti, ki so jo v globokem razumevanju potreb bolnega človeka storili, zaslužijo vse priznanje, pa tudi vso hvaležnost javnosti.

O tem našem vzornem sanatoriju se je že toliko pisalo, da poznajo ustroj tudi tisti, ki niso še nikoli prestopili njegovega praga. Dobre strani »Šlajmerjevega doma« poznamo, slabih pa itak nima in tako o njih ni treba govoriti. Pač, eno ima. Premajhen je, čeprav so ga že znatno razširili. Irvotno je bil še manjši in njegova edina napaka torej še večja. Če bi hoteli to napako odstraniti, bi morali sanatorij razširiti tako, da bi lahko iskali in našli v njem zdravil prav vsi bolniki, kar jih je in jih še bo v naši pokrajini, skola, da tako temeljita razširitev ni mogoča.

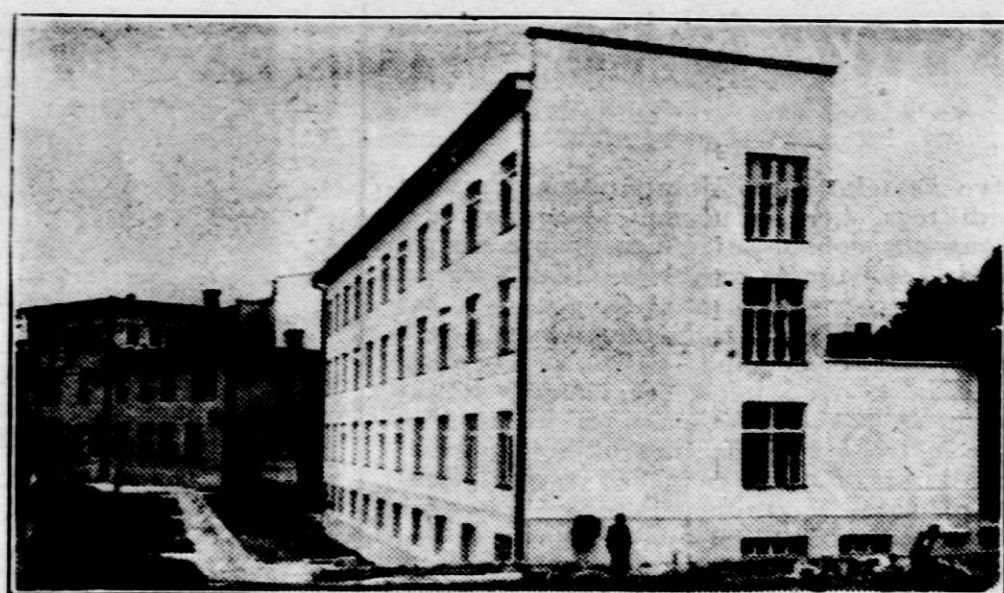
Prvi vtis, ko prestopiš kot bolnik prag »Šlajmerjevega doma«, je, da si v sanatoriju v pravem pomenu besede. Vse je snažno, vse lepo, očesu prijetno, vse opremljeno in urejeno tako, kakor mora biti tam, kjer se zdravniki zavedajo, da je izredno važna tudi psihološka stran zdravljenja bolnikov in kjer jim je dana v vsakem pogledu možnost to v polni meri tudi upoštevati. Sama ta zavest zdravnikom žal ne more pomagati, dobro bi pa bilo za mnoge naše bolnike, če bi jim. In kakor je prijetno, naravnost božajoče zunanje in notranje lice »Šlajmerjevega doma«, tako so prijazni, uslužni in vestni njegovi zdravniki od šefa do najmlajšega, tako so požrtvovalni in dobre sestre, tako je z njimi vred nemurno na delu tudi vse osebje, da olajšajo v lepi slogi z združenimi močmi bolnikom njihovo trpljenje.

Potem takem je prava sreča priti v »Šlajmerjev dom«, porečete po pravici. Saj tudi je, posebno če pomislimo, kaj vse pride tam iz kuhinje. Toliko je dobrot in tako okusno jih znajo pripraviti, da se človeku kar slino pcede, če še sliši o njih, kaj šele, če jih je tudi deležen. Da pa ne bo kdo v zmoti zastran te sreče, moram takoj omeniti, da je tudi v »Šlajmerjevem domu« opoteča, kakor povsod. Saj veste, da na svetu ni sreče brez nesreče. Če bi namreč bila, bi je sploh ne bilo, ker bi ne vedeli, kaj je, kakor vedno sili ljudje ne vedo, kaj je lakota.

Torej opoteča sreča v »Šlajmerjevem domu«. Pripeljali so me tja v tistem vozu, kamor najraje in največkrat spravljajo na pragu zasačene begunce iz življenja. Tam so me dvigali, polagali in prekladali »sko bil bi mrtva stvar«, ne pa vsaj po srcu in skominah še fant od fare. Nazadnje so me položili na posteljo in mi določili za sosedo po boleznih zelo sorodnega, drugače pa povsem tujega sotpina. In tu smo pri opoteči sreči. Takoj prvo noč je začelo. Kdor nikoli ni ležal v bolnici in imel za sosedo tako gibčnega bolnika z ishljasom v živcu, kakor se je zgodilo meni, sedem ne more razumeti, kaj se to pravi. Čim me ugasnila luč, se je jel moj sosed na postelji sukati in vrteči, da sem nehote pomislil, da je perpetuum mobile končno izumljen. A luči ugasnejo v »Šlajmerjevem domu« zgodaj, že ob osmih.

Prvo noč sem stisnil zobe in si pomagal nekako s spanjem v kratkih presledkih, ki jih je določal brez moje vednosti moj sosed, ker je prižgal zastrto lučko nad gla-

Novo poslopje, s katerim je bil »Šlajmerjev dom« znatno razširjen.

vo in klical nočno sestro. Zdaj mu je bilo potrebno to, zdaj ono, kakor je pač bolnik v bolnici, kjer ima človek skoraj neomejeno pravico sitnariti. O, kako bi se prilegla taka pravica marsikateremu zakonskemu možu doma! Meni tudi. Na tihem sem krstil svojega sotpina za »frtavko« in pretolkel nekako prvo noč. Za drugo sem mu hotel skuhati osveto ali nastaviti past, pa se mi je oboje nekam izmaličilo. Takoj zvečer, ko je ugasnila luč na stropu, sem ga zapeljal in zapletel v hudo debato. Žilav, večnoma srdit in za sanatorij mnogo preglasen besedni dvoboj sva bila brez prestanka tja do pol treh zjutraj. K sreči ima »Šlajmerjev dom« poleg drugih vrtni tudi debele stene. Sestra je zjutraj samo mimogrede omenila, da je bolna žena v sosedni sobi — skromno pripomnila, da sta bolnika v sosedni sobi nekoliko preglasno in predolgo v noč »kramljala«. Sotrpina seveda nisem zapletel v

daljšo debato v pomnemanje drugim bolnikom, ki bodo te vrstice brali — bog ne daj. Imel sem svoj poseben namen. Žal ga nisem dosegel. Mislim sem, da ga bo ostro debata tako izčrpala in utrudila, da bo takoj po zaključku trdno zaspal. Pa sem se pošteno zmotil. Zdaj pa sploh ne bom zaspal, je izjavil, ko sva nehala debatirati. Pa ni treba, sem si mislil in sklenil sam pri sebi prepustiti v bodoče usodo lastnega spanca uspalavnim praškom, ki jih je moj sobesednik pridno, a večinoma brez uspeha pospravljal.

Tretja noč je bila podobna prvi. Četrta obema in tako je šlo malo s pomočjo navade, malo pa z božjo do mojega odhoda. Moj nemirni sosed, o katerem moram zaključiti pripovedovanje, da ne zaidem predaleč, se pa menda še zdaj suče in vrta po svoji postelji. Če so se ga pa živci toliko usmili, da se je pomiril, mu to od srca privoščim. J. Z.

Jubilej Siemensovega dinamoma

Pred 75 leti je izrekel ustanovitelj nemške elektrotehnike proroške besede

Pred 75. leti, ob koncu vojnega leta 1866, je prišel Werner Siemens s idejo dinamoma, ki je prineslo velik razmah elektrotehnike. Že davno prej so imeli ljudje stroje, ki so s sukanjem magnetov nad cevkami in nasprotno proizvajali električni tok. Če so hoteli imeti močnejši tok, je moralo biti magnetov več in morali so biti veliki. S tem so pa postajali stroji vedno večji, obenem so bile pa tudi vedno večje težave z njimi.

Compagnie d'Alliance je izdelala že sredi preteklega stoletja magnetoelektrični stroj s 40 magneti v obliki osmerokotne zvezde. Kapaciteta takega stroja je bila za tiste čase velika. Zadoščoval je za razsvetljavo obločnic na morskih svetilnikih, toda magneti so sčasoma oslabele. Pa tu di sicer so imeli mnoge napake. Velik korak naprej je pomenil stroj, ki ga je izdelal leta 1868. H. Wilde v Manchesteru. Ta je bil imel namesto stalnih magnetov elektromagnete, kamor je bil napeljan tok, ki je poganjal magnetoelektrični strojček, pritrjen zgoraj. Wilde je tako že uporabil izpolnjenost, s katero je prišel W. Siemens leta 1865, ko je uvedel namesto poedinih cevčevalnih valjar, v čigar podolgovato zarezo je položil zvito žico. S tem se je usmeril električni tok in povečala kapaciteta stroja.

Toda mnogo večji in pomembnejši uspeh je bila nova in temeljitejša ideja Wernera Siemens, nemškega tehnika iz znane rodbine Siemensov. W. Siemens je bil ustanovitelj nemške elektrotehnike. Svojo karijero je začel kot vojak, toda kmalu se je posvetil tehniki. Kot tehnik se je najprej ukvarjal s telegrafijo in z mehanikom Halskom je ustanovil tovarno za brzojavne aparate. To je bila doba, ko je povpraševanje po električni razsvetljavi od dne do dne bolj narasčalo. Takrat je bilo že jasno, da bo igrala elektrika važno vlogo, če bodo seveda poceni stroji za proizvajanje električnega toka tako, da ne bo drag.

Jeseni leta 1866. je začel Werner Siemens poskuse s strojčkom, ki bi proizvajal elektriko. Za poskuse je rabil pripomoček za električni zvonec na železnici. Siemens se je ločil od stalnih permanentnih magnetov, brez katerih si dotlej niso mogli misliti magnetoelektričnih strojev. Nadomestil jih je z elektromagneti, skozi katere gre električni tok iz podlage stroja. Toda kako nastane električni tok v stroju, ki nima permanentnih magnetov? Kaj enostavno: v mehlem železu, ki je bilo že magnetizirano, ostane vedno nekaj magnetizma in ta zadostuje, da vzbudi električni tok.

Tako je prišel Siemens s svojim dinamom. Način vzbujanja magnetizma z lastnim tokom je nazval Siemens dinamo-električni princip. 17. januarja 1867 je imel W. Siemens v berlinski Akademiji znanosti predavanje pod naslovom: »O izpremembi delovne sile v električni tok brez uporabe stalnih magnetov«. Zavedal se je pomena svojega izuma, kajti svoje predavanje je zaključil s proroškimi besedami: »Tehniki so dana zdaj sredstva za proizvajanje električnega toka neomejene sile enostavno in poceni povsod tam, kjer je na razpolago delovna sila.« Prokovanje se je izpolnilo. Prvi Siemensov dinamo je imel kapaciteto 29 W, torej približno toliko, kolikor se potrebuje za eno žarnico. Zdaj imamo na svetu turbogeneratore, ki dajejo električno luč in silo celim krajem, mestom in vsem.

Ribice proti človeku

V mnogih rekah Južne Amerike žive v nešteti jatah lososovite ribice, izmed katerih je najbolj znana vrsta z izredno ostrimi zobmi. Portugalski imenujejo to ribo Piranha. Njeni zobje so podobni pili. Po velikosti se ta riba ne more primerjati z morskim psom, ker je dolga samo 30 cm. Če jih je pa več skupaj, kaj hitro ubijejo žival, pa tudi človeka. Celo živina, ki so jo prignali napajati k bregu ali ljudje, ki so prišli po vodo, so bili napadeni in tudi navadno ranjeni po teh krvoločnih ribah.

Cim opozori te bojvite ribe kar koli na plen, se jih zbere mnogo in svojo žrtev napadejo tako hitro, da obramba ali pomoč sploh ni mogoča. Ribe svoj plen hitro požre. Naravoslovci pripovedujejo, da imajo mnogi domačini v krajih, kjer žive v rekah te ribe, glboke brazgotine kot sledove ostrih zob nevarnih rib. Ni torej čuda, da se jih ljudje boje bolj kakor strupenih kač ali aligatorjev.

Deset zapovedi za avtomobiliste

1. Vozi s tako hitrostjo, da boš vedno gospodar svojega voza. Pazi vedno na največjo dovoljeno hitrost.
2. Vozi po desni strani in prehitvaj po levi.
3. Drži se predpisov o prednosti v vožnji. Drži se tudi predpisov o ustavljanju in parkiranju. Ustavlaj in parkiraj tako, da ne boš oviral prometa.
4. Pokaži vedno smer vožnje, preden zaviješ v stran. Ko si se prepračil, da ne ogražata prometa, zavij na desno v majh-

— Ne, ne! Pusti me pri miru! ...

— Bodi vendar pametna. Malo prej si dejala, da sem zagoneten človek. — Morda je to res, toda gotovo boš priznala, da nisem slab človek. In če ima kdo od naju vzrok pritoževati se brez drugega, se mi zdi, da sem to jaz.

— Kaj hočeš reči s tem?

— Saj sama dobro veš.

— Ne, ne vem.

— Oh, kako hitro pozabljaš ...

Edita je očividno razumela, na kaj sem namigaval, ker je zardela in molčala.

— Bodi torej pametna, saj sem že na vse pozabil, — sem dejal in jo poljubil.

Nasmehnila se je že, toda samo navidez, jaz sem bil pa tako nežen, tako priljubljen in mehak, da je slednjič odložila plašč in klobuk.

Mir je bil sklenjen in zapečatila sva ga z dolgim poljubom.

Zdaj nisem bil več zagonetno bitje, temveč ljubček, najpopolnejši med vsemi ljubčki.

Večer se je zaključil s prijetnim kramljanjem o načrtih in nadah. Obljubil sem Editi, da jo odpeljem prihodnji dan v Dover, potem pa na Holandsko, in prisegel sem, da ji kupim za prvi denar iz dediščine po stricu Chaffu krasno biserno ogrlico z dragoceno demantno zaponko. Skratka, omamila sem jo in po sijaju objubljenih daril omamljena ubožica se mi je vrgla v naročje. rekoč:

— Oh, Edgard! Kako dober si in tako vroče te ljubim!

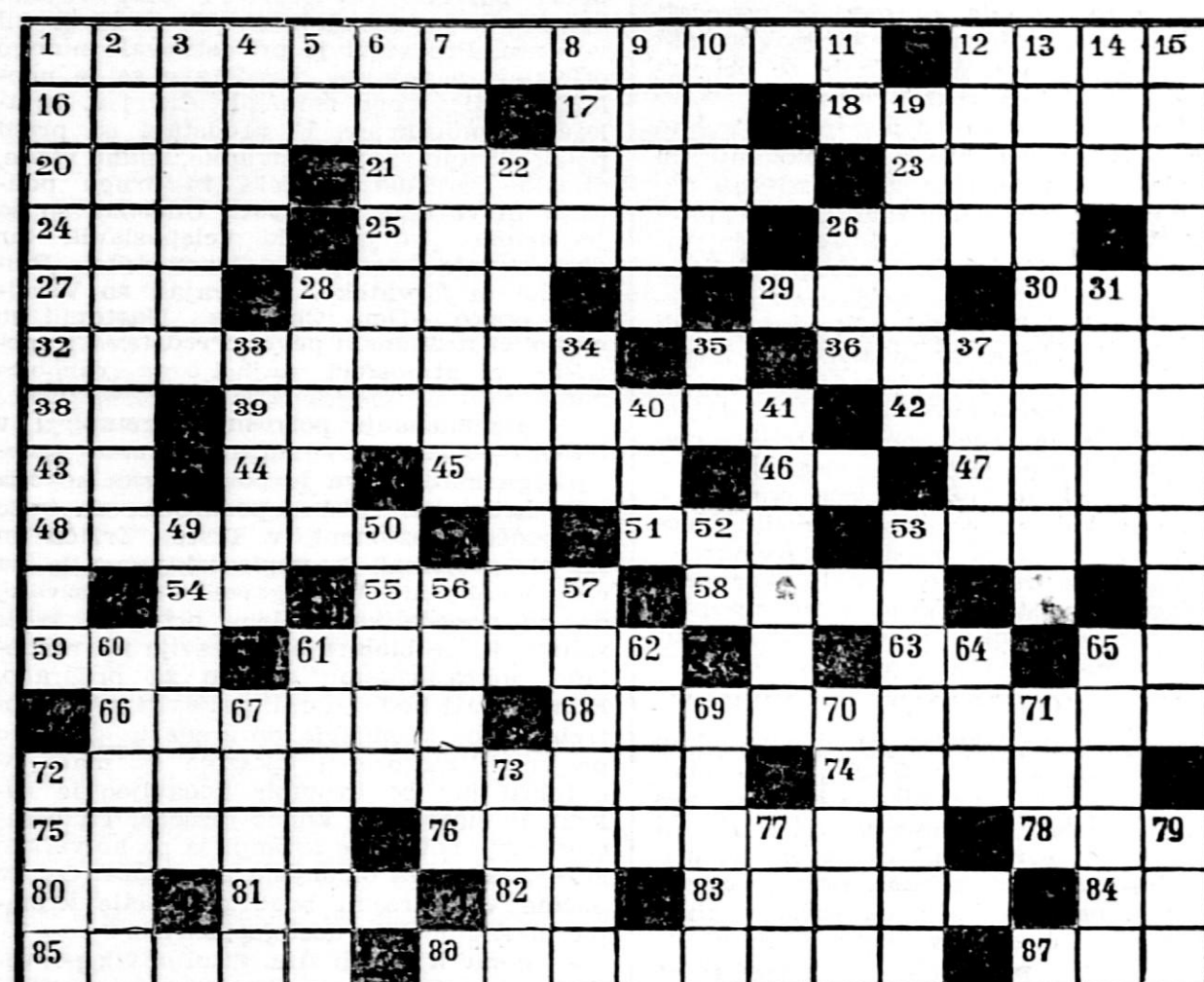
skus v večjem obsegu. Prvi poskus je napravil na obali otoka Kube, Cev, ki naj bi vezala morsko dno s površino, je bila dolga 2000 m in njen premer je znašal 2 m. Cev se je pa zaradi silnega pritiska morske vode na mnogih krajih poškovala in pretrgala. Leta 1928. se je pa Claude prepračil, da je njegova ideja zdrava in da bi se dala tako prirediti električna energija. Pozneje je najel velik star ribnik, kjer je montiral svojo napravo, ki naj bi dajala 200.000 kw. Toda poskusi so se izjalovili. Zato jih je Claude ustavil. Svojo napravo je pa vrgel v morje.

Anekdota o novinarjih

O novinarjih kroži klasična anekdota. Izmišljal si jo je pa tudi novinar. Novinar je umrl in prišel pred nebeska vrata. Kdo trka? — je vprašal sveti Peter. — Novinar se je glasil odgovor. — Poberi se, za novinarje tu nimamo mesta, se je zadel sveti Peter. — Novinar je povedal glavo in odšel dolj pred peklenka vrata. Tudi tam je prosil, da bi mu odprli. Peklenšček mu je pa zaloputnil vrata pred nosom, rekoč: — Novinarjev v pekel ne potrebujemo. — Tako je novinar sedel na stopnice med nebom in peklom ter začel izdajati novine. Čez teden dni je pa že imel prost dostop v nebesa in v pekel.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

Križanka

Pomen besed:

Vodravno: 1. uslužbenec radijske postaje, 12. popustitev odpora, prelomitve, 16. zbirka vseh črk, 17. reka na Hrvaškem, 18. kopno, suha zemlja, 20. produkt mila in vode, 21. zasmehovanje, 23. znana opera, 24. neprijateljska pašniška rastlina, 25. kos domače obleke, 26. kuhinjska potrebščina, 27. kratica za valuto, 28. označba za filmsko igralno, 29. iglasto drevo, 30. neumen, bedast; orožje, 32. začelnice, 36. tuje žensko krstno ime, 38. osebni zaimek, 39. turška pokrajina, 42. oblika glagola, ki pomeni spreminjati trdno snov v tekočo, 43. vzklík, 44. besedica, s katero posnemamo smeh, 45. moško krstno ime, 46. italijanski spolk, 47. moško krstno ime (Miklavž!), 48. premišljeno hotenje, 51. pevski glas, 53. kipar (srbrh.), 54. vzklík, 55. snov, materija, 58. moka, ki se ji ne moremo privaditi, 59. poglavar države, 61. nemški pisatelj (w—v), 63. kratica za mednarodno organizacijo, 65. kratica za označbo starosti, 66. starostna prevleka, 68. načelovati občinski upravi, 72. osebe, ki se ne morejo samostojno vršiti pravnih pravic, 74. denudira, naznani, 75. kmečki delavci, 76. oprema (tujka), 79. besedno posnemanje kihanja, 80. veznik, 81. skrajšano srbsko krstno ime, 82. skrajšano slovenski veznik (pešniška oblika), 83. prizorišče, 84. kratica za naslov neznanca, 85. pokloni, 86. zahvalna pesem, 87. tatarski poglavar.

Navpično: 1. prebivalec italijanske pokrajine, 2. del italijanskega imperija, 3. hišni bogovi, 4. začimba, 5. osebni zaimek, 6. izdaja na knjižnem trgu, 7. pokloniti, 8. volna (srbrh.), 9. žensko krstno ime, 10. spuščata pasje glasove, 11. dve enaki črki, 12. dragocene kakovosti, 13. pojem iz tkarstva, 14. osebni zaimek, 15. tuj izraz.

največ v slabem pomenu za delati, opravljati, 19. arabska enota državne uprave, 22. razumnoževalni aparat, 26. riba, 28. srbska denarna enota, 31. družabna zahteva, 33. svetopisemska oseba, 34. vrsta zemlje, 35. glej, 44. vodravno, 37. evropsko glavno mesto, 40. jez, bes (italj.), 41. nemško mesto, 49. človeški in družbeni predpis, 50. evropsko glavno mesto, 52. kratica za označbo kraja, kamor se pritiska pečat, 53. čuvana, zaščiten, 56. del hiše, 57. pristašinja vladajočega političnega reda, 60. naprava, 61. jedilno orodje, 62. moško krstno ime, 64. glas vrane, 65. kraj na Dolenjskem, 67. gostilniški delavec, 69. rejen, 70. duševni bolnik, 71. tuje žensko krstno ime, 72. pripadnik pasje pasme, 73. kvaliteta lastnost človeka, 77. avcarski kanton, 79. pritok Donave.

Rešitev prejšnje križanke

Vodravno: 1. Slovenija, 9. analitik, 16. tabor, 17. Detela, 19. ukana, 20. Avala, 21. ilovica, 23. akti, 24. bila, 25. slema, 26. Ibar, 28. ar, 29. in, 30. ravan, 32. ffor, 33. Abo, 34. lazi, 36. odirelec, 39. očetovina, 41. tn, 42. alu, 44. ter, 46. nasičen, 47. Caprag, 49. emanat, 51. ni, 52. iti, 59. raca, 55. ti, 56. inat, 58. coj, 59. tris, 60. aleja, 63. Irvad, 66. ji, 67. ideja, 69. Ask, 70. vat, 71. ujemati se, 73. krilica, 75. zanimati, 76. Zmagoslav.

Navpično: 1. stabilizator, 2. lavina, 3. obal, 4. Volarič, 5. era, 6. idila, 7. jelenovina, 8. atom, 9. ali, 10. nacija, 11. Lu, 12. Ikar, 13. tak, 14. intubulacija, 15. Kairo, 18. Eke, 22. abolicija, 25. svitati, 27. arena, 31. Atena, 32. Franica, 35. zora, 37. dičiti se, 38. -ine, 40. os, 42. Aral, 43. ugasitev, 45. Emilija, 48. prti, 50. najemi, 53. tovara, 57. nn, 61. eden, 62. ajam, 64. R(deč) K(riz), 65. delo, 68. ata, 69. asi, 70. val, 71. uz, 72. it, 73. KM, 74. Ig.

PROKLETSTVO

DEMANTA

R o m a n .

— Računam zanesljivo s tem, — je odgovorila gospodinja ... In če je to vse, kar mi hočete povedati ...

— Hotel sem vam tudi povedati, da nameravava večerjati v svoji sobi.

— Dobro, ko se Mary vrne, vama pošljem večerjo.

Miss Mellisova, ki očitno ni imela namena nadaljevati pogovor z menoj, si je znova nataknila naočnike, ki jih je bila položila na mizo, potlej se je pa zatopila v čitanje neke nabozne knjige.

— No torej? — je vprašala Edita, ko sem se vrnil.

— Vse je v redu, — sem odgovoril. Večerjo dobiva.

Sedel sem v naslanjač, Edita je pa skrbno gladila perilo, ki ji ga je bila nekoliko zmečkala groba roka Billa Sharperja.

Dolgo sva molčala. Moja ljubica bi bila rada govorila, jaz sem pa čutil potrebo vsaj malo pomiriti se.

Misel, ki sem jo že omenil, mi je še vedno rojila po glavi.

51

Služkinja je prinesla večerjo. Takoj sem opazil, da jo je nama gospodinja odmerila zelo pičlo. Bil je že skrajni čas, da bi se izselila od te skope in sitne ženske.

Med večerjo je Edita ves čas govorila samo o demantu. Zdaj, ko se je bila že nekoliko pomirila, je jela razmišljati o tem vprašanju, ne da bi me pustila le za trenutek pri miru. Če začno ženske zasliševati človeka, postanejo neznosne. Odgovarjal sem ji, kakor sem vedel in znal, toda videl sem, da moja ljubica dvomi o resničnosti mojih trditvev. Nazadnje je dejala Edita:

— Dragi moj, ti si zelo zagoneten človek.

— Ah, draga moja, — sem odgovoril in se prisiljeno nasmehnil. — Kaj si to opazila šele danes?

— Da, šele danes.

— To je dokaz, da nisi posebno bistrovidna.

Najin pogovor je postajal strupen. Edita me je začela zmerjati. Isto sem storil tudi jaz in zato se je razjezila.

— Dobro torej, zdaj te vsaj poznam. Prikrival si mi svojo igro, nazadnje si pa le prišel s pravo barvo na dan. Zdaj vem, kaj mi je treba storiti.

Vzela je klobuk in si ga nataknila z nervoznimi rokami na glavo, potem je pa ogrnila svoj plašč. Končno me je srepo pogledala, rekoč:

— Ni me treba čakati. Si razumel?

— Čuj, Edita, — sem ji prigovarjal, da bi jo zadržal, — če sem te žalil, sem pripravljen iskreno obžalovati to in prositi te oduščanja.